

«Норуот күүһэ — көмүөл күүһэ!»

ЭН СИЭЛИ

12+

2019 сыл
Ыам ыйын
23 күнэ
Чэппиэр
№ 20 (10705)

1935 сыл алтынны 5
күнүгэр төрүтгэммитэ

Нам улууһун хаһыата

1996, 2005, 2009 сылларга
«Сыл бастыг хаһыата»

БЭҕЭНЭЭ... БҮГҮН... САРСЫН...

Улуус баһылыгын
мунһабыттан
бэлиэтээһиннэр

Халаан уута этэнгэ ааспыт. Муус кэбирээн харыы үөскээбэтэх. Уу таһыма кыра. Онон, тыа хаһаайыстыбатыгар от үүммэтэҕинэ, хоромньу тахсыан сөп диэн дыксыналлар.

* * *

Ааспыт нэдиэлэҕэ уоту сэрэҕэ суох туттууттан, Модукка тизэргэнгэ өрт уотун ыппыттар дьиэлэригэр кирибит. Хатырыктаагы баһаарынай чаас икки этээстээх дьиэни уоттан быһаабыт. Намна биир ыал тизэргэнигэр шашлык уота тэнийэн, сарайдарын умаппыт.

* * *

Улуус оскуолаларыгар бүтэһик чуорааннар ытыллыахтара. Үөрэх управлениета 202-с уураах тула Ил Түмэн мунһабыр кыттыыны ылла. Балаһан ыйын 1 күнүттэн үөрэх үлэһиттэригэр саҥа балаһыанньаны хамнас аабыллыахтаах.

* * *

Киин балыһаҕа 94 киһи сытар. «Суһал көмө» 117 ыһырыыга сылдьыбыт. 3 киһи ыкка ытыттарбыт. 1 оҕо төрөөбүт, 1 киһи өлбүт. «Онко-поиск» акциянан 6 500 киһи анализ туттарбыт. Мантан 54 киһини салгы чинчийиҕэ ыппыттар. Акция бэс ыйын 1 күнүгэр диэри уһатыллыбыт.

* * *

Улууска оттук сезона ыам ыйын 22 күнүгэр түмүктэнэр. Иттии күнүс 12 чааска араасар.

* * *

Ааспыт нэдиэлэҕэ 10 инфекционнай ис ыарыыта, 3 сәбиргэхтэти, 2 салгын уоспата (ветрянка) бэлиэтэммит. Халаан уута кэлэ турарынан, водовоз уутун испэксэ сүбэлэннэ. Санитарнай ыраастаныы туруга нэһилиэккэ мөлтөх.

* * *

Олонхо фондатыгар 12 мөл. солк. тахса үп кирибит. Нэһиликтэр кэнсиэрдэн, фонданы 298 тыһ.солк. хаһаппыттар. «Барҕары» фонда 5 мөл. солк., «Аям-трансСервис» эбии 2 мөл. солк. киллэрибиттэр. Олонхо ыһаабын кылаабынай режиссера Руслан Тараховский кэлэн, культура үлэһиттэрин кытта көрсүбүт. Республикааҕы Олонхо ыһаабын тэрийэр хамыһыһыатын мунһаҕа ытытылына.

* * *

Ыам ыйын 25 күнүгэр КСК стадионугар «Эн Сиэли сайына» диэн саха эстрадатын артыыстара кыттыылаах улахан кэнсиэр буолар. Кирибит үп Олонхо фондатыгар бэриллэр. Билиэттэри КСК, кинотеатр кассаларыттан ыйыталаһыҥ.

Бэлиэтэниэ
Л. НОГОВИЦЫНА

Сагарбат буолуохха сагаммат!

Республика дьонун-сэргэтин правительство 202 N-дээх уурааҕа күүскэ долгутан эрэр. Тоҕо диэтэргит, 2018 с. бэс ыйын 25 күнүгэ «О стандартах структуры и параметров минимальной сети объектов социальной инфраструктуры РС(Я)» диэн ааттанар уураахха республика оскуолалар, оҕо садтарын, культура, доробуйа харыстабылын тэрилтэлэрин ахсааннарын бэрэдэктээһин тыа сиригэр биллэрдик охсуулаах буолара хас биридди ыалы таарыйара биллэр.

Ватсапка ханна, хас оскуола уларытыыга, сабыллыыга тийиһин сөбүн туһунан киэҥник тарҕаммыта, ол түмүгэр былаас аадырыһыгар бөрүкүтэ суох сыанабыл онһоһуллан эрэрбиттэн сийтээрэн, ааспыт чэппиэргэ, о.э. ыам ыйын 16 күнүгэр правительсто председетелэ В.В. Солодов пресс-конференцията буолан ааста. Владимир Викторович бу уураах ис хоһооно аҥардас сарбыһы, уларытыы эрэ буолбакка, сүрүн соруга үөрэҕири хаачыстыбатын тупсарыыга тууһаайылар диэн хаста да тоһоҕолоон бэлиэтээтэ.

КҮҮҮН ХАННА ҮӨРЭНЭ БАРАБЫТ?

Ол эрэн, аан бастакыттан В. Солодов бюджетнай эйгэ ороскуота республика угосай бюджетыттан 50% ордугун ыларын, 2012 сылтан аҥардас үөрэҕиригэ 40 млрд. солкуобайтан 72 млрд. солк. тийгэ үп ороскуотаммытын, кэнники 6 сылга оскуолалары уонна оҕо садтарын тутууга 25 млрд. солк. туттуллубутун эпититтэн сылыктаахтаах, манник уларытыы үп кырыымчыгыттан сийтээрэн тахсар курдук. Эбэн эттэххэ, былырыынҕы бюджет 15 млрд. солк. дефициттээҕэ эмиэ ахтылына.

Аны туран, правительство председетелэ үөрэҕиригэ ирдэбил 4 критерийдээх диэтэ, онно БКЭ хаачыстыбата, биир үөрэнээччигэ тиксэр ороскуот, үрдүк үөрэххэ кирири быраһыана уонна түмүгэр олохтоохтор сыанабыллары кирирэллэр.

БКЭ чааһыгар билигэннэ диэри мөккүөр уостубат, ол курдук, дойдуга саамай үрдүк бааллардаах Чечня үөрэнээччилэрэ буолбуттара (дьин иһигэр ити выпускниктар ВУЗ-тар бастакы да курстарын кыайбатахтара), оттон республика хотугу улуустар оҕолоро «күннээбиттэрэ», ол эрэн бастакы да сессияны кыайбатахтара.

Иккис критерий аһыннаахха, 130 оскуола биридди оҕону үөрэтии ороскуота 300 тыһ. солк., 24 оскуола ити көрдөрүү 500 тыһ. солк. тахсар, оттон 3 оскуола биридди оҕо 1 мөл. тахса солк., ол иһигэр Сунтаар Бордонор, ороскуоттанар эбит. Манна бири учуоттуохха наада, бүгүн үөрэҕиригэ ороскуоттанар 72 млрд. солк. 40 млрд. солк. учууталлар хамнастарыгар, 18,8 млрд. солк. оскуолалары көрүүгэ-истиигэ, иттиигэ о.д.а. ороскуоттанар. Хамнас чааһын эттэххэ, соторутаабыта ватсапка оскуолалар

директордарын хамнастарын таһаарыттары, онно 120 тыһ. солк. саҕалаан 200 тыһ. тахса солк. суруналлара биллибитэ. Маннааха правительство, үөрэҕири министертвота туох да быһаары биэрбэтэҕэ. Үп тийбэтин биир төрүөтэ итиннэ сытара буолаарай?

Аны, үрдүк үөрэххэ кирири чааһыгар туох кистэлэ кэлиэй — иккилии-үстүү дипломнаах выпускниктар үлэ миэстэтин кыайан булбакка ким атыһыттыыр, ким атын эйгэҕэ килиэбин харчытын булунар, уопсайынан, үлэнэн хааччылыы бэйэтин дьаалатынан устар. Соторутааҕыта диэри ыччаты рабочай идэлэргэ туһаайыыга хамсаныы саҕаламмыта курдук, кэлин тыаһа-ууһа сүтэн барда. Тыа сиригэр производство кэнээбэт, үлэ ырыынага

кыччаан иһэр, ол иһин ВУЗ-тар выпускниктара үксүлэрэ куоракка симиллэн олоххо миэстэлэрин була сатыыллар. Элбэх ыччат республика таһыгар тийгэ көһөн барарга күһэллэр.

Оттон норуот өттүгэр эттэххэ, оҕо садтарын, оскуолалар инники дьылдаларын быһаарар уураах утары араас общественной тэрилтэлэр, бириддиленнэһиликтэр санааларын номнуо этэн эрэллэр. Дьон сүрүн маассата оҕуруот олордон, ыһахтаан, уопускаҕа сыһыанан кэллэхтэринэ киэҥ араллаан дьэ тахсыа турдаҕа?

УТАРАБЫТ — БИИР САНААНАН!

Правительство 202-с нүөмүрдээх уурааҕын дьүүллээһини ыам ыйын 15 күнүгэр Салбанна нэһилиэнньэ мунһаҕа буолла.

Нэһилиэк дьонно улууспут баһылыга Ю.И. Слепцовка, улуус мунһабын бэрэссэдээтэлэ И.Р. Поповка, Ил Түмэн депутата А.И. Еремеевкэ, СР Ил Дархана А.С. Николаевка уубутугар, суолбутугар көмөлөһүг, 202-с нүөмүрдээх уурааҕы утарабыт диэн илии баттаһыннаах суруктарыгыгар үөрэх министрствотыттан хоруй кэлбитин нэһилиэк баһылыга С.П. Аргунов билиһиннэрдэ. Сурукка 51-тэн 1000 диэри нэһилиэнньэлээх оскуолаҕа 60-тан итэҕэһэ суох оҕолор буолуохтаах, РФ үөрэҕиригэр 273-с сокуонугар олоһуран үөрэх хайа баҕар салаатыгар уларытыыны муниципальной оройуон эрэ киллэрэр диэн этиллэр.

Оскуола директора М.Г. Пермякова модельнай штатнай расписание үс барыйаана кэлбитин, бастаҕы барыйаанна — 7,8 штатнай единица, иккискэ — 5,2, үһүскэ — 0,27 көбүрүүрүн, 2019-2020 үөрэх дьылыгар 60 оҕону буллахытына эрэ орто оскуола буоларытын эттэ. Директоры үөрэх чааһыгар солбуйааччы Н.Д. Кривошапкина Салбан орто оскуолатын хаачыстыбатын билиһиннэрдэ. Учуутал үлэтин сүрүн түмүгэ — БКЭ, ааспыт үс сылы тэннээтэ, онно оскуола көрдөрүүтэ улуус, бэл диэтэр, республика таһымыттан үрдүгүн бэлиэтээтэ.

Т.В. Касьянова «Тыа сиригэр көмүскэлэ» хамсааһыны, өрөспүүбүлүкэ үрдүнэн 202-с нүөмүрдээх уураах тула туох үлэ бара турарын сырдатта. Элбэх оҕолор ийэ Д.П. Суздалова оскуолаҕа 29 ыал баарыттан үксэ элбэх оҕолоорун, бары манна олохтоохтук дьыу-уот туттан, сылгы-сүөһү ииттэн олохсуйардыы оностубутун, табылыысса онорон ырытта. Интернет диэни билбит, онно олорон үөрэммит А.М. Жирков 9-с кылаас кэннэ оҕо атын оскуолаҕа баран үөрэнэригэр бэйэтигэр, дьыу кэргэнигэр, нэһиликтэргэр улахан охсуулааһын, ыарыылааһын, билигин кириисис кэмигэр аймах даҕаны кытаатан турарын эттэ.

Нэһилиэк дьонно толкуйдур бириэмэ ыһымын, урут 2006 сыллаахха итинник быһыы-майгы буолбутун эттэ уонна правительство 202-с нүөмүрдээх уурааҕын биир санаанан утарытын биллэрэн илии баттаата.

Т. КАСЬЯНОВА, Салбан

В. ГАВРИЛЬЕВ

УУРААХ КӨТҮРҮЛЛЭР, ОЛ ЭРЭЭРИ...

Нүөмүр бэчээккэ бэлэмнэнэр кэмигэр

Ыам ыйын 21 күнүгэр республика Ил Дархана Айсен Николаев Уус Дьяаны улуугар командировкага тии-

йэ сылдьан, ити айдааннаах 202 N-дээх уурааҕы правительство председетелэ Владимир Солодовка көтүттэргэ сүбэ биэрэрин туһунан

эттэ. «Бу онугар балаһан ыйын 1 күнүгэр диэри хас биридди улуһунан чопчу быһаарылардаах саҥа уураах ылыллыахтаах. Онно

бастакы учарат сарбыһылар туһунан этиллибэккэ, салайыы ситимин тупсарыы туһунан этиллибэҕэ», - диэтэ.

Бүтүүтүн 11-с стр көр

Халаан — 2019 с.

Улахан тэрээһингэ бэлэмнэнэ, түбүгүрэ сылдыар дьону айылдабыт, айылыарбыт аһыннылар быһыылаах. Ытык эбэлэрбит — Өлүөнэ, Алдан халын муустара ханна да харыны таһаарбакка, халдаһалы анһан хоту диэки дьулурдагыт түһэ турдулар. Өрүстэрбит халааннаан оттуур сирдэрбитин нүүлсүшпэттилар. Онон, «орто хотуна да ууга кэлбэтэ» диэн хомойоочу үгүс.

Үлэм ыйын 18 күнүгэр (субуота) Ил Дархан Айсен Николаев республика министриэрибэлэрин салайааччыларын кытта балаһыанһаны билсэ кэлэ сырытта. Кинилэри кытта улууспут баһылыга Юрий Слепцов

ӨЛҮӨНЭ ЭБЭБИТ ЧУУМПУТУК ААСТА

пловизор, биллэрэр система омордулар кыахтаах. Бу аппаратаы өрүс эстиитин, халаан уутун, ойуур баһаардарын кэтээн көрүүгэ, көрдүүр-быһыһыр үлэлэргэ уо.д.а. туһаныаха сөп. Ил Дархан аппаратаы туттуу көдүүстээх өрүтэ элбэрин бэлиэтээтэ, бырайыагы биһирээтэ.

Улуус, нэһиликтэр салайааччылары, тустаах тэрээһиннэр кэтээн көрүүнү тохтоппокко, быһыны-майгыны контуруолга тутан омороллоругар, суһал көмөнү онорууга, дьаһаллары ылыныыга бэлэм буолалларыгар соруудахтаата.

Ил Дархан вертолетунан көтөн көрөр кэмигэр (18.05.2019 с.) муус Үөдэйтэн саҕалаан Граф Биэрэгин таһынан устара. Алдан өрүскэ муус хамсаабакка турара.

20.05.2019 с. сарсыарда 8ч.00м. муус алын кирбиитэ Сангар, үөһэ кирбиитэ Дьокуускай таһыгар. Хары ханна да суох. Муус халдаһалы устар. Уу таһыма 1074 см. (ыксаллаах таһым 1150 см.).

И. ИВАНОВ

онордулар.

«Полярная Авиация» ААО бэрэстэбиитэлэ Ил Дарханга тэрилтэ айан онорбут летчига суох көтөр саҥа аппаратаын техникэскэй характеристикатын билиһиннэрдэ. Бу ЛСКА (БПАА) 5 көстөөх сиргэ тийэ көтөр кыахтаах. Көтөр бириэмэтин уһуна 4-5 чаас, көтөр үрдүгэ 3600 м., ускуоруна 65-110 км/ч., -50*С, +50*С уонна күүстээх тыалга көтүүн сөп. Видеокамера, фотоаппарат, те-

Үөдэйтэн саҕалаан Алдан төрдүгэр диэри вертолетунан көтөн өрүһү көрдүлэр. Онтон Нам Тулдугар кэлэн Айсен Николаев сүбэ мунһаа быһта. Бу мунһаахха нэһилиэннэ куттала суох буолуутун хааччыыыга СР государственной комитетин председетелэ Дмитрий Лепчиков, улуус баһылыга Юрий Слепцов баар балаһыанһаны, сэрэхтээх буолууга бэлэмнэни туһунан иһитиннэриилэри

Үлэм ыйын 26 күнэ – Россияҕа предприниматель күнэ

Үлэм ыйын 24 күнүгэр Намга «Точка роста» диэн республика предпринимателлэригэр форум буолуоҕа. Тэрээһини СР атыыга-эргиэнгэ уонна туризмга, предпринимательствоҕа министерствота, «Центр «Мой Бизнес» ГАУ, Нам улуунун дьаһалтата быталлар.

Быйылгы түмсүү 13-с төгүлүн бытыллар Олонхо ыһааҕар ананыаҕа. Онон сүрүн болдомто мас, тимир уустарын, норуот маастардарын оноруктарыгар ууруллуоҕа. И.Е. Винокуров аатынан педколледжка хас да былаһаакканан быстапкалар, маастар-кылаастар тэриллээхтэрэ. Холобура, «Уником» ХЭТ тимир таптайы, «Кэрэ» ателье сахалы төрүт таһаы тигии, В. Борисова сизлэн брошь, М. Сыромятникова, М. Дьяконова кыбытык тигии, Л. Говоров тимир уһаары кистэлэннэрин, нымаларын кэпсээхтэрэ. Биир сонун, интэриэһинэй түгэнинэн норуот маастара З. Панохова сүктэр кыһы таһыннарыта буолуоҕа. Маны сэргэ бэйэ дьыалатын саҥа тэринээччилэргэ сүбэ-ама биэрэр, үөрэтэр ис хоһоонноох семинардар бытыллыахтара.

Алексей Винокуров, Бизнес-инкубатор салайааччыта, форум тэрийээччитэ:

– Форум Олонхо ыһаа-

ЫҺААХХА БЭЛЭММИТИН ФОРУМ КӨРДӨРҮӨБЭ

ҕар төһө бэлэмнээхпитин көрдөрүөбэ. Үгүс норуот маастардарын кэтэһэбит. Кинилэр сиздээх сүбэлэрин истиэхпит. Сувенирнай бордуюк-суйабыт ирдэбилгэ сөп түбэһэрин көрүөхпүт. Хас биридии онорук төрүт үгэспитигэр эппиэттирин ситиһиэхпит. Холобура, кэнники сылларга кытай бордуюк-суйага өтөн киэрэн, иһиппит-хомуоспут, оноруктарыт туга-ханныга биллибэт буоллулар. Онон онуорга-мандарга, суолталарыгар, туттулар эйгэлэригэр болдомто ууруохпун. Тимир уустарыгар, иистэннэһэннэргэ туһунан тэрээһиннэр бытыллыахтара.

Культура министерствота хас биридии улууска уһанар дьылэри ирдиир. Бу боппурус тула кэпсэти барыаҕа. Элбэх маастар-кылаастар булуохтара. Бэйэ дьыалатын тэринээччилэр сүбэ-ама ыһахтара. Форум кинилэргэ суолларын аһан биэриэхтээх.

Былырыынны форумна 13 улуустан үгүс кыттааччы кэлбитэ. Быйыл эмиз элбэх киһи кэлиэ диэн эрэнэбит. Бу форум өбүгэлэригиттэн илдьэ кэлбит үгэспитин, онуорбутун-мандарбытын сааһылырга, сатаан туһанарга, туттарга саҕалаһын буолуоҕа.

Лена НОГОВИЦЫНА

САХАБЫТ СИРИН ЫТЫКТАБЫЛЛААХ ОЛОХТООХТОРО!

Барытытын өрөспүүбүлүкэбитигэр Сайылык күнүн бырааһынныгынан итиитик-истинник эвэрдэлибин! Тыа сири олохтоохторугар махталбын тиздэбин, өбүгэлэрбит сирдэригэр-уоттарыгар, сайылыктарыгар олоххот-дьаһаххыт, үлэбит-хамнаскыт тахсыылаах, дьоллоох-соргулаах буоллун!

ДОРОГИЕ ДРУЗЬЯ, ЯКУТЯНЕ!

От всей души поздравляю вас с Днем сайылыка в Республике Саха (Якутия)! Мы впервые отмечаем этот день как республиканский праздник, отдавая дань уважения древней традиции народа саха, вековому укладу самого северного в мире скотоводства.

Переезд на сайылыки – летники всегда был радостным событием, предвещавшим встречу добрых соседей, родственников, друзей после долгой суровой зимы. Конечно, главным смыслом и целью переезда на сайылык был переход на лучшие пастбища для повышения надоев молока и нагула скота.

Этот уклад и сегодня остается важнейшей частью аграрной культуры Якутии. В республике насчитывается более 350 сайылыков, где действует 250 летних молочных ферм. Каждое лето на сайылык выезжают более полутора тысяч работников сельского хозяйства – дояров, пастухов, учетчиков молока и других. В этом году на летние пастбища будет отогнано более 36 тысяч голов крупного рогатого скота.

Переезд на летники очень важен для роста производства местной продукции, для обеспечения якутян качественным, вкусным, полезным молоком и мясом. Поэтому в Указе «О стратегических направлениях развития сельского хозяйства Республики Саха (Якутия)» в числе основных задач до 2024 года запланировано строительство ста механизированных летних ферм – сайылыков, где будет содержаться 10 тысяч голов крупного рогатого скота. Будем возрождать сайылыки, создавать в них современные условия для труда наших аграриев!

Дорогие земляки!

Пусть этот замечательный праздник станет в республике доброй традицией и стимулом для развития сельского хозяйства, а значит улучшения благосостояния жителей Якутии. Всем жителям села, работникам сельского хозяйства желаю счастья и благополучия! Пусть благословенное якутское лето принесет изобилие, радость жизни и совместного труда на родной земле!

Айсен Сергеевич Николаев
Глава Республики Саха (Якутия)

2019 сыл – Энциэлигэ Олонхо туоната

Уопсайа Фондаҕа билиҥни туругунаан - 11 мөл. 023 130.25 солк.

40703810276000001475
Дата открытия 06.02.2019

Реквизиты:
ФОНД ПОДДЕРЖКИ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ НАМСКОГО УЛУСА
ИНН 1417010525
БИК БАНКА 049805609
К/С 30101810400000000609
НОМЕР р\с

НАИМЕНОВАНИЕ БАНКА:
ЯКУТСКОЕ ОТДЕЛЕНИЕ №8603 ПАО Сбербанк
г. Якутск, Доп. офис №8603/060, 677007, г. Якутск, ул. Кирова, 29.

УУРААХ КӨТҮРҮЛЛЭР, ОЛ ЭРЭЭРИ...

(Бүтүүтэ. Иннин 1 стр. көр)

Кини санаатыгар бюджетнай эйгэни сааһылааһын үрдүк көдүүстээхтик уонна обществоно кытта ыкса сибээстэхтик бытыллыахтаах.

Ол эрэн, сорохтор курдук манньк быһаарыны уруйдуур-айхаллыыр эрдэ буолуо, тоҕо диэтэргит, республика баһылыга туһата суох бюджетнай тэрилтэлэр уонна салайар персонал аһааннарын аччатты политика син биир баар буолуоҕа диэтэ. Онон балаһан ыйын 1 күнүгэр диэри өссө туох ис хоһоонноох уураах күүрэйэн тахсарын күүтэргэ тийиэбит.

Манна даһатан эттэххэ, бюджетнай эйгэҕэ стандартары олохтуур 202 N-дээх уурааҕы, өссө Егор Борисов салайан оморор кэмигэр, Е. Чекин баһылыктаах правительство бэлэмнээн таһаарбыта. Бу уурааҕы көтүрүү бюджетке баар кыһалдалары төрдүттэн быһаарбата сэрэйиллэр, оттон федеральной киинтэн бюджет ороскуотун аччатты соруга эбиэскэттэн син биир уһуллубат. Онон, туох да диэбиһит иннигэр, хайа эрэ өттүнэн нэһилиэннэ кыпчыттарыта тахсын сөп.

Бэйэ информ.

Олонхо ыһааҥар диэри ыйы кыайбат кэм хаалла. Кыһын, саас тэрээһиннэр, ыһааҥы өйүүр араас акциялар, быһатын бэлэмнэни, турукка кирири эбит буоллаҕына, билигин тылтан – дьыалаҕа көһөр кэм үүннэ. Бүтүн республика ыһааҥын тэрийэргэ бэлэммит дуо? Уһун кыһын устата уос номоҕо онгостубут араас тутууларбыт, суолларбыт бириэмэтигэр бүтүөхтэрэ дуо? Бу туһунан биһиги Нам улуунун баһылыга Ю.И. Слепцову кытта кэпсэтиибитин ааҕын.

– **Юрий Иннокентьевич, былааннаммыт барыта туолан, олоххо кириэн эрэр дуо?**

– СР Ил Дархана, правительствота өйөөннөр, канон, ол эбэтэр ыһаах булгуччулаах эбийиэктэригэр, тэрээһиммит үөрүүлээх аһылыгытыгар, түмүктэниитигэр уо.д.а. үп-харчы быһаарыллан, тутуулар бара тураллар. Онон болдьоммут кэмигэр, бэс ыйын 15 күнүгэр, бүтүөхтэрэ дьон эрэнэбит. Биллэн турар, ситэ илик үлэлэр бааллар. Олортон биридэстэрэ – «Маастардар дэриэбинэлэрэ». Манна, билэргит курдук, бэ-

суолга, Ипподромна диэри, 1 км тахса асфальт ууруллуоҕа. Бу суолу республика көрүүтүгэр истиитигэр биэрдэбит. Конкурс биллэрбиттэрэ. Онон сотору үлэ саҕаланыаҕа. Нам-Дьокуускай суола бырайыага, сметата онгоһуллубута. Ол гынан баран, үп-харчы кырыымчыгынан ямочнай эрэ өрөмүөн ытыгылыаҕа.

– **Ыһаах сүрүн эбийиэктэрин атын улус дьоно туталлар, бэйэбит уустарбытын кытыннарбатахтар дьон дьон-сэргэ ортогугар хом санаа баар эбит.**

– Ыһаах сүрүн эбийиэктэрэ: Аал Луук мас, кирири арка, тус ураһа. Бу тутууларга «Уран» тэрилтэ патеннаах, ол эбэтэр тутар, үлэлиир бырааптаах. Тэрилтэни Тааттаттан төрүттээх бырааттыгы Яроевтар салайаллар. Ити үс эбийиэктэн ураты, атыттарга барыларыгар бэйэбит дьоммут үлэлииллэр. Бири бэлиэ миэстэни, кыраһыссаны сангардан тутууну, аатырбыт, дэгиттэр уустугар Александр Шадринна итэҕэйдэбит. Кини Нам улуунун үгүстэ ааттаппыта. Бу да сырыыга эриэккэс, сонун көстүүнү күүтэбит.

Оттон Аал Луук мас – 17 м үрдүктээх, 5 мэндиэмэннээх дьыэ саҕа. Төһө да атын улуустар үлэлээтэллэр, ман-

ТҮМСЭР КЭММИТ КЭЛЛЭ

йэбит маастардарбыт, 10 киһи сыһарыллан үлэлииллэр. Сирэ-уота бизнес-инкубаторга бэриллэбит. Ол гынан баран, билингитэ, ингэн-тонгон хомуна, сааһылана иликтэр. Манна ыһаах кэмигэр тимир уустара быһах охсуохтара. Былааннаммытынан, дэриэбинэҕэ гаас кириэртээҕэ сипшэккэ турар.

Нам улуунун дьон-сэргэтэ икки күннээх хамнастарын 100 % биердилэр. Чахчы даҕаны норуот күүһэ – көмүөл күүһэ буоларын дакаастаатылар. Нэһилиэнньэ харчынан эрэ көмөтө буолбакка, ыһаах тэрээһинигэр бүүс-бүтүннүү турунанылса сылдьар. Хас биридии саҕалааһыны өйөөн, дьону түмэн кытталлар, нэһилиэктэргэ ыһаахха аналлаах үгүс тэрээһин ытыгылар. Уран тарбахтаахтар, уустар быыстапкалара тэриллэр, сахалыы таҥас, иһит-хомуос хомуллан дьон ыһаахха күүскэ бэлэмнэннэ. Бу курдук хас биридии улус олохтооҕо туора турбакка, ыһаах сирдээхтик, үрдүк таһымна ытыгыларыгар кыһаллан, дьэ билигин түмүктүү бириэстэ кэлиит. Маннаха бири бэлиэтиир тоҕоостоох, ыһаах сценарийа биһиги баарбыты курдук сурулуна. Ол эбэтэр добуу Ыһаах үөрүүлээх аһылыгытыгар Саха сиригэр государственность Нам улуунуттан саҕаламмытын көрдөрүөхпүт. Бу биһиги улуспут туһугар, хас биридии олохтооҕор олус улахан суолталаах түгэн.

– **Ыһааҥын сибээстээн үс суол онгоһуллуоҕа дьон этилибитэ. Бу олоххо кириэн эрэр дуо?**

– Пааркаҕа кирири «Нина Корякина» аатынан улус сааһыбын кутуу суол буолуоҕа, Новоболыничнай улуссаҕа асфальт ууруллуохтаах. Салбангыр

на Нам хуоһунньуктарынан саамай биллэр үлэлэрин быһа тардыылар, чаастара, сорҕото кириэртэрэ. Онон Нам улуунун кытта сибээстээх буолуоҕа.

– **Этиллибит сүрүн эбийиэктэр сыаналара төһөнү?**

– Уопсайа республика хааһынагыттан, ыһаах тутууларыгар дьон 42 аҥар мөл. солк. тыырыллыбыта. Бу суумаҕа тутуулар бара тураллар.

– **Ыһаах уратыга туох буолуой? Дьону тутуунан интэриэһиргэтиэхпүтү?**

– Дьингэ, кылаабынай режиссер сценарийы кэпсээмэ диэбит. Ол гынан баран, кылгастык этэр буоллаҕа, трибунаҕа олорор дьону кымыһынан, үтэһэлээх этинэн күндүлүү санаалаахпыт. Күн көрсөр түһүлгүбү чааннарга эт буһаран, күн көрсүүтүттэн саҕалаан, дьону-сэргэни буспут сыалаах этинэн айах тутар былаанаахпыт. Дьын оонньууларын кыайылаахтары кыһыттыт. Биллэрин курдук саамай элбэх кыттааччы, үгүс кыайыны ситиспит боотурдар Нам улуунугар бааллар. Ону бэлиэтээн, дьонго-сэргэбэ билиһиннэрэн, уолаттарбытын Юрий Эверстовы, Николай Дьяконовы, Алексей Кутуковы, Олонхо ыһаахтары кыайылааҕа Евгений Иванову аар-саарга аатырдыахпыт. Нам улууна Мьмах кинээстэн саҕалаан Максим Аммосовка тийэ, республикаҕа государственность биһигэ дьон өйдөбүлү бириэртээхпит. Ыһаах сүрүн уратыта бу буолуоҕа.

– **Төһө элбэх ыалдыты күүтэбит?**

– Ханнык да ыһаахтааҕар элбэх кыттааччыны кэтэһэбит. Тас дойдуттан ыалдыттары күүтэбит. Онон биһигэ ытыгылар 13-с республикага ыһаах Олонхо

ыһааҕа аан бастакытын норуоттар икки ардыларынааҕы таһымна тахсыаҕа. Москвадан, Санкт Петербурган саҕалаан үгүс делегация кэлэрэ сабадаланар. Оруубуна ыһаах кэмигэр, Дьокуускайга, дуобакка дьахталларга аан дойду чемпионата буолар. Кыттааччылар бары бэс ыйын 20 күнүгэр ыһаахха кэлиэхтэрэ. Сүүһүнэн киһи. Маны сэргэ «Мастера мира» дьон аан дойдутааҕы норуот маастардарын быыстапката кэлиэхтээх. Кэрэхсэбиллээҕэ, быыстапкаҕа Нам улуунуттан уонча маастар үлэтэ кыттыаҕа. Тэрээһини норуот маастара Анна Зверева сүрүннүүр.

– **Ыһаахха анаан олонхо хомурунньуга, араас сувенирдар, бэлиэлэр онгоһуллалларын истэбит. Атыга хаһан тахсыахтарай?**

– «Нам улуунун олонхохуттара» дьон ыһаахха анаан бэлиэ хомурунньук тахсыаҕа. Барыта 500 ахсаанынан бэчээттэниэҕэ. Мантан 200 бэлэххэ барыаҕа, 300 атыга тахсыаҕа. Аал Луук мас макета онгоһуллуоҕа. Мастан сахалыы иһит хомуура баар буолуоҕа. Маны сэргэ футболкалар, магниткалар, ручкалар уо.д.а. бородукусуя сотору кэмнэн атыга тахсыахтара.

– **«Сахатранснефтегаз» эргэ заправкатын таһыгар сүүнэ улахан тутуу бара турар. Ити Олонхо ыһааҥы кытта сибээстээх дуо? Итиннэ Бартыһанга «Мьмах оҕонньор олоҕо» бырайыак олоххо кириэн эрэр дуо?**

– Ити икки тутуу Олонхо ыһааҥын кытта туох да сибээстэрэ суох, былаанна, бырайыакка кириэртэхтэрэ. Ыһаах эбийиэктэригэр паарка тутуулар, олонхохуттар бюстара, автовокзал таһынааҕы такси тохтобула уо.д.

кирибиттэрэ.
– **Нам улуунун социальной-экономической сайдыытын фондата тэриллэн, Олонхо ыһааҥар үп-харчы хомуллар. Бу фонда үлэтэ салгыа дуо?**

– Фонда бүтүн Нам улуунун сайдытыгар үлэлиэхтээх. Ыһааҥын эрэ тохтоон хаалбата буолар дьон баа санаалаахпыт. Кэлэр сылга Улуу Кыайы 75 сыла, салгыы И.Е. Винокуров, М.К. Аммосов үбүлүүдэрэ кэлиэхтэрэ, итиннэ автономиябыт 100 сыла үүнүүр. Бары билэбит, автономия Нам улуунуттан саҕаланыахтаах. Онон биһигини эппиэттээх, улахан суолталаах үгүс үлэ-хамнас күүтэр. Улуус социальной-экономической сайдыытын фондата инникитин да туһалыаҕа. Бу курдук үлэлэтэр былаан баар.

Билигин фонда улахан тэрилтэлэри кытта уһун болдьоххо биригэ үлэлиир былааннаах. Ол курдук, ыһаах генеральной спонсордарынан: «Аямтранссервис» ХЭТ, «Барабары» фонда көмөгүнэн «РусГидро» ПОА, официальной спонсордар: «Копиртехсервис» ХЭТ, «Колми» ХЭТ, «Саханефтегазсбыт» АО, «Саха булт» АК, «Якутопторг» АО буоллулар. Холобура, аҥардас «Аямтранссервис» тэрилтэ 3 мөл. солк., «РусГидро» ПОА 5 мөл. солк. көмөлөстүлэр. Намтан төрүттээх Михаил Павлов, «Саха булт» АК директора 200 тыһ. солк., Павел Федоров, «Якутопторг» АО директор 350 тыһ. солк., Ил Түмэн депутата Наталья Румянцева, «Колми» ХЭТ директора 876 тыһ. солк. ыһаах фондатыгар укуллар. Онон биһиги бири дойдулаахтарбытынан кинэн тутуох, кинилэргэ махтанах тустаахпыт.

– **Бу фондаҕа харчы хо-**

мулларын дьон олус ыарылаахтык ылыммыта дии...

– Бастаан бизестии күннээх хамнаһы күүстэринэн хомуйаллар дьон сымьыа, сурахтар тарҕаммытара. Ким, туох сыаллаах итинник олоҕо суох сурахтары тарҕатарын сатаан өйдөбөһүпүн. Биллэн турар, ол иһин дьон ыарылаахтык ылыммыта.

– **Ыам ыйын 25 күнүгэр «Энсиэли сайына» дьон ыһааҥы өйүүр улахан кэнсиэр буолаары турар. Маннаха билиэт тарҕатыта, атыга эмиэ ыарахаттары көрүстэ. Дьон тоҕо итинник барытын ыарылаахтык ылынарый?**

– Дьон-сэргэ үлэнэн көмөлөһөр. Холобура, пааркаҕа тахсан көрөр эбит буоллаҕа, субуотунньукка олус элбэх киһи сырытта, сылдьар. Элбэх киһи үлэлээтэ. Дьон харчыта суоҕа бэрт. Харчынан көмөлөһүүн баарбытын да иһин, үбэ-харчыта кырыымчык. Ол иһин ыарылаахтык ылынар.

– **Ыһаахпыт түмүктүү биэтэргэ тийэн кэллэ. Дьон-сэргэ санаатын-оноотун хайдах, туох дьон сыаналыытын?**

– Дьонго сирдээх, сөптөөх, туһааннаах информация, иһитиннэри, биллэри ситэ тийэбит эбит. Үксүгэр ханна эрэ токурутуллан, баһааҕырдыллан

тийэр. Ол да буоллар, норуот барытын көрө, сыаналыы сылдьар. Санаата-оноото бөҕөх. Хас биридии нэһилиэк ыһаахха күүскэ туруна сылдьар. Сүүстэн тахсалыы киһини кытыннарарга бэлэмнэр. Санаан кэбиһин, бу дьону түмүүххэ, кинилэри сүрүннүүххэ, тэрийиэххэ наада, эбээт?! Онон дьон туруга үчүгэй. Көрдөххө наһыл курдуктук. Биһиги, намнар, айылҕабытынан олус наһыл дьоммут ээ. Ол биһиги атыттартан уратыбыт дии саныбын. Оттон чугаһааҕына, патриотической санаабыт уһуктар. Ыам ыйын 1 күнүттэн пааркаҕа субуотунньуктар саҕаламмытыра. Күн бүгүн субуотунньук тохтообот. Дьон истиһэ-истиһэ тахсан үлэлиир, көмөлөһөр. Хаҕа, биһигиттэн, тэрийэччилэртэн, кыра харгыстар тахсаллар. Ону туоратарга, сааһыланарга ылыстыбыт.

– **Дьэ, түмүккэ баа санаан. Улуус баһылыгыны быһытынан бу маннайгы, улахан тэрээһини буоллаҕа...**

– Чахчыта, Олонхо ыһааҕа, быыбардар кэннилэригэ, тустаах салайааччыларга бастакы улахан тэрээһин буолар. Онон, мин көрүүбэр, суолтата олус улахан, эппиэтинэстээх. СР Ил Дархана бу сылы сомоҕолоһуу, түмсүү сылынан биллэрбитэ. Этэн аһарбытым курдук, билигин наһыллык сылдьар курдуктук да, кэмэ кэллэтинэ турунуохпун дии саныбын. Түмсэр кэммит кэллэ. Бирий хаалла. Урут-хойут да, Нам улуунугар ытыгылыбыт тэрээһиннэр куһаҥнык бардылар дьон этиллибэтэҕэ. Онон Олонхо ыһааҥын үрдүк таһымна ытыгыты дьон эрэнэбин. Дьонум-сэргэм күүс-көмө буолуохтара дии саныбын.

Лена НОГОВИЦЫНА

ААН ДОЙДУ ФЕСТИВАЛЫГАР

Ыам ыйын 9-15 күннэригэр Искра нэһилиэгин И.Е. Москвитин аатынан ситэтэ суох орто оскуолатын үөрэнээччилэрэ Света Бурнашова (9-с кыл.), Аида Терентьева (8-с кыл.), Дайаана Парникова, Дьулусхан Ермолаев, Максим Сивцев (3-с кыл.), Юра Андреев (6-с кыл.) Татарстан республикатын Казань куоратыгар ытыллыбыт норуоттар икки ардыларынааҕы «Мин сатыбын» көрүү-фестивальга хомус, тойук конкурстарыгар лау-

реат үрдүк аатын ылары ситистилэр.

Кинилэри элбэх сыралаарын, сатабылларын, бириэмэлэрин биэрэн, салайан учууталлар Татьяна Васильевна Старкова, Андрей Петрович Старков уонна төрөппүт Анастасия Николаевна Ермолаева илдэ сырыттылар.

Оболор күүс-көмө буолбут спонсордарыгар, депутаттарга - И.С. Москвитинга, Н.Л. Румянцеваҕа; Искра нэһилиэгин олохтоох депутаттарыгар - Н.Н. Ивановка,

В.В. Дьяконова, С.Н. Терентьеваҕа, Т.В. Старковаҕа; оскуола меценаттарыгар - З.Д. Парниковаҕа, М.М. Бястиноваҕа, Г.Б. Васильеваҕа махталлара мунура суох.

Кыра нэһилиэк оҕолоро Казань курдук улахан куоракка үрдүк таһымнаах фестивальга баран, Саха сириг аатын үрдүктүк тутан, ситиһилээхтик кытыбыттарыттан олус үөрэбит, киэн туттабыт. Өрүү манньк олохторун тэтимин ыһыктыбакка, үрдүктэн үрдүк чыпчааллары дабайан, санаттан сана ситиһиллэнэн истиннэр!

Мария БЯСТИНОВА,
Нам с.

УЛУУ КЫАЙЫНЫ КҮНҮГЭР

Ыам ыйын 9 күнэ... Төһөлөөх киһи күүппүтэ буолуой бу кыайыны? Бардьоммут, эһэлэрбит, эбэлэрбит бүгүнгү эйэлээх олохтуһугар, фашизмы суох онорон, олохторун толук ууран туран сэриилэспиттэрэ. Төһө даҕаны билигин кинилэр билиги кэккэбитигэр суохтарын иһин, олон ааспыт олохторун, сэриилэспит кэмнэрин ахтан-санаан чиэстибит, олус күүскэ махтанабыт. Куоласпыт титирэстэтэр, харахпыт чаалыйдар даҕаны, оҕолорбутугар, сиэннэрбитигэр кэпсибит, билиһиннэрэбит.

Быйыл Улуу Кыайы 74 сыла. Бу күн оскуолабыт үөрэнээччилэригэр сылдьан, ыар сэриигэ оҕолор көмөлөрүн, саастарыгар сөбө суох ыарахан үлэлэри онорбуттарын, Саха сириг снайпердарын И. Кульбертинов, Ф. Охлопков тустарынан долгуйа кэпсэтибит. Оҕолорбут барахсаттар харахтара чоҕулуһан, дуоспуруннаахтык тутан олон иһиттилэр. Мэктиэтигэр эргичинииллэрин да умунулар. Ханна да буола-

рын курдук, нэһилиэк дьоно мустан, Кыайыга аһаҕаһыттыкка парааттаан кэллибит. «Никольскай нэһилиэгин» МТ баһылыга А.К. Кривогорницын, депутаттар сүбэлэрин председателэ С.И. Бережнев, «Көмүс күһүн» дьоһун саастаах дьоммут ааттарыттан Т.Д. Терешкина эҕэрдэ тыл эттилэр. Сэриг сылын оҕолоругар удостоверение туттардылар. Оскуолабыт, детсадпыт оҕолоро ырыанан эҕэрдэлээтилэр. Полевой кухня үлэлээтэ.

«Көмүс күһүн» дьоһун саастаахтар сүбэлэрин председателэ А.Е. Нератова тэрэһининэн, минньигэс аһаҕаһа сандалы буолла. Аһынан бэлэх онорулунна. Сүрэхтэрин бааһын аһары аспака, ааспыт ыахтыһан, ол кэмнээҕи ырыалары ыллаан, сэхэн-сэппэн буолан, дуоһуһа кэпсэтэн, сэргэхсийэн тарҕастылар.

«Сэриг эрэ буолбаттар ханнык...» - диэн баҕа санаалаах Кыайыбыт күнүн түмүктэтибит.

Т.Д. ТЕРЕШКИНА,
Никольскай с.

ПИОНЕР КҮНҮН БЭЛИЭТЭЭТИБИТ

Бартыһааннар Пионерия 95 сылын уонна Дьиз кэргэн күнүн көрсө, «Сомоҕо» диэн тэрээһин ыыттылар. Бу күн тэрилтэлэр, түөлбөлэр, бириддиһэн дьиз кэргэттэр субуотунньукка тахсан, нэһиликтэрин ыраастаатылар. Бу үлэттэн оскуола оҕолоро, учууталлар туора турбатылар.

«Көмүлүк» диэн нэһилиэк аҕа саастаахтарын түмсүүтэ үлэ дьонун минньигэс миининэн, үүттээх чэйинэн күндүлээтэ. Тэрээһин өрүүлээх чааһыгар пионер

баһаатай Альбина Алексеева салайытынан маршировкалаан хаамтылар, девиз, речевка этилиннилэр, ырыа ылланна. Дружина сэбиэтин председателэ Мария Ивановна Сыромятникова пионерия туһунан кэпсэтэ.

Нэһилиэк баһылыга Алексей Зырянов Сомоҕо күнүнэн эҕэрдэлээтэ уонна пионерия 95 сылынан юбилейнай бэлиэлэри туттарда. Салгыы уруккуну-хойуккуну санаһа «Зарница» оонньонно. «Ленинцы», «Орлята» уонна «Дружина Зои Космодемьян-

ской» диэн үс хамаандаҕа арахсан олус сэргэх, элбэх соруудагы толордулар. Маны «Мымах сиэннэрэ» түмсүү салайааччыта Нария Романова иилээн-саҕалаан ыытта.

Түмүккэ бастакы миэстэ «Дружина Зои Космодемьянской», иккис «Орлята», үһүс «Ленинцы» буоллулар. Кыайылаахтар минньигэс торт бэлэх туттулар. Күммүт «Лапта» оонньуунан түмүктэннэ.

Бу курдук, олус сэргэх тэрээһин буолан ааста. Сылайары умнан тэбэнэттээх оҕо, эдэр саастарытын санаан астынныбыт.

Полина СКРЯБИНА,
Бартыһаан

1

2

3

4

Партизанна иистэнэр сыах филиала аһыллыбыта 45 сылынан урут үлэлээбит дьону кытта кэпсэттим.

(1-кы фото) Роза Васильевна Зыкова, уһундук салайааччынан үлэлээбит: «1968 с. 8-с №-дээх ГПТУ-ну бүтэрэн, Намнааҕы бытокомбинатка үлэҕэ кирибитим. 2 сыл үлэлээбитим кэнниттэн, Дьокуускайдааҕы учебнай комбинатка кырыһыы маастарыгар үөрэттэрэ ыыппыттар. Идэ ылан, I Хомуस्ताахха 2 сыл биригэдьиридээбитим.

1974 сыллаахха Партизанна аһыллыбыт сыахха үлэли кирибитим. Оччолорго Федора Николаевна Новгородова кырыһааччыларга биригэдьирирдирэ, иистэннэннэр үһүэ этибит. П.В. Новгородова, Д.И. Иванова уонна мин буолан 4 квартиралар дьизэ үлэлээбиппит. Биир квартираҕа - иистэнэр сыах, биир квартираҕа - отделение хонтуората, 2 квартираҕа ыаллар ололорло. 8 сыл курдук үлэлээн баран сабыллыбытыт.

ИДЭБИТ - ОЛОХПУТ АРГЫҤА

1982 сыллаахха, нэһилиэнньэҕэ бытовое өгөнү оноруу республика үрдүнэн сайдыбыт кэмигэр, үлэлиг сылдьар иистэннэннэри төттөрү хомуһан, сельсовет биир хонугар филиал арыһыттар. Мин приемщик-закройщицынан уонна Федора Николаевна Новгородова, Александра Васильевна Муксунова буолан үлэбитин саҕалаабыттыт. Сельсовет председателэ Софья Дмитриевна Евсеева туруорсан, совхоз уопсайыттан сабыс-сага киэн дьизэ ылан, «Оһуор» диэн Партизаннааҕы КПП-га көспүппүт. Өгөнү оноруубутун өссө кэнэппиппит. Ол курдук, былааччыяттан сонугар тийэ тигэрбит. Парикмахерскайга Т.В. Москвитина, А.К. Аргунова үлэлээбиттэрэ. Көһө сылдьан үлэлиир маастардарга туһунан хос баара. Атах таһаһын уллары, телемастер, часовщик кэлэн үлэ-

лииллэрэ. Ону таһынан химчисткаҕа таһас хомуһан ытарбыт, столярнай оһоһуктары, трикотаж таһастары атыылыырбыт. Нэһилиэнньэҕэ биир наадалаах тэрилтэ этибит. 1972 с., ыһыллы кэмигэр, олох сабыллыбыттыт.

(2-с фото) Мин, Федора Николаевна Новгородова, 8 кылаастаах оскуоланы бүтэрэн, 1968 сыллаахха Мэнэ Хангалас Төһүлүтүгэр 4-с №-дээх СПТУ-ну бүтэрэн, иистэннэн идэтин ылбытыт. Ол кэнниттэн Намнааҕы бытовое комбинатка үлэҕэ кирибитим. 1972 с. Дьокуускайга закройщик курсун үөрэнэн бүтэрбитим. Хатырыкка, Хамаҕаттаҕа, Хомуस्ताах филиалыгар үлэлиг сылдьыбытыт. Партизанна дьаһыла-садка нээнкэнэн, орто оскуолаҕа завхонунан үлэлээн, 1998 с. пенсияҕа тахсыбытыт. Быткомбинатка үлэлиг сылдьан юбилейнай грамотанан,

«Коммунистическай үлэ ударнига» ааты ылбытыт. Пенсияҕа тахсан баран, дьиз-уот, сүөһү, сиэн көрбүтүм. «Арчыһыттар» үнүкүү бөлөһөр кыттабын.

(3-с фото) Александра Васильевна Муксунова: «Амматааҕы училищени бүтэрэн баран, бытовое комбинат ыһыллыар дьэри 15 сыл үлэлээбитим. Билигин да оҕолорбор, сиэннэрбэр, аймахтарбар иистэнэбин, илиибин иистэн араарбаппын.

(4-с фото) Прасковья Васильевна Новгородова: «8-с №-дээх ГПТУ-ну бүтэрээри сылдьан, Хомуस्ताахха практикалана кэлбиппэр Дария Терентьевна Атласова диэн маастар баара. Кини миигин элбэххэ үөрэппитэ. Үөрэхпин бүтэрбиппэр үлэҕэ ынырбыта. Партизан сыаҕар таһаарылаахтык үлэлээбиппин олус үчүгэйдик саныыбын. Иискэ үөрэммитим олохпор, оҕолорбун, сиэннэр-

бин, хос сиэннэрбин иискэ уһуйарбар элбэҕи биэрбитэ диэн махтанабын.

Иистэннэннэҕэ үөрэммит дьоммут нэһилиэкпит ансаамбылларыгар таһастарын тигэллэр. Холубура, Розалия Васильевна, Федора Николаевна «Арчыһыттар» ансаамбыл үнүкүүһүттэригэр, оҕолоругар, сиэннэригэр билигин да иистэнэллэр. Александра Васильевна «Дьүрүл», «Сыккыс», «Күөрэгэй», «Үрүйэчээн» ансаамбыллар таһастарын тигэн, нэһилиэкпит дьонун махталларын ыһыан ылла. Прасковья Васильевна, улахан дьизэ кэргэн ийэтэ, эбэтэ, хос эбэтэ, ылбыт идэтэ олобун аргыһа буолла.

Бу юбилейдаах сылынан эҕэрдэлээн туран, барыларыгар доруобуһу баҕарабыт, иискэ талаангыт өссө да тарҕана турдун диэн алгыспытын тиэрдэбит.

П. СКРЯБИНА

Үлэм ыһын 14 күнүгэр Нам сэлээнньэтин М.К. Аммосов аатынан киин болуоссатыгар Олонхо ыһыаһын Ытык бэлиэтин көрсөр үөрүүлээх түгэн буолла. Ытык бэлиэ Түбэ нэһилиэгиттэн кэллэ.

Өрөгөйдөөх тэрээһини Намнаабы гимназия үөрэнээччилэрэ күнсүүр охсон астылар. Хабаровскайга, Венгрияга, Сербияга ытыктылыбыт норуоттар икки ардыларынаабы фольклорнай фестиваллар кыайылыахтара “Ньургунун” коллектив “Эбэрдэ үнкүүтүнэн” кизгэттэ. Эдэр олонхоһут, “Түбэ нэһилиэгэ” МТ баһылыгы солбуйааччыта, СР президенин бириэмийэтин 5 төгүллээх хаһаайына, үгүс республикатаабы Олонхо күрэхтэрин кыайылыааба, Бүтүн Россиятаабы “Эпосы народов России” күрэх лауреата Петр Попов олоонноон олон “Дьырыбына Дьырылыатта” олонхоттон быһа тардан иһитиннэрдэ.

Олонхо ыһыаһын Нам улуусун кэрэ туонатыгар көрсөр түгэммит чугаһаабытын биллэрэн, “Ленскэй нэһилиэгэ” МТ баһылыга А.Г. Новгородов ойуурдараа үктэллээх Олонхо ыһыаһын Ытык бэлиэтин “Түбэ нэһилиэгэ” МТ баһылыга К.К. Федоровтан дьонун-

НАМНА ОЛОНХО ЫТЫК БЭЛИЭТЭ КЭЛЛЭ

сэргэтин ортотугар үөрүүлээх быһыга-майгыга тутта. Түс-бас дьоммут уйгу тунах ыһыах дьоллоох түһүлгэтэ салаллан иһэринэн мустубут дьону эбэрдэлээтилэр.

Е.К. Маркова салайааччылаах үгүс фольклорнай күрэхтэр кыайылыахтара “Дьырылы” фольклорнай ансамбль уруйдуур-айхаллыыр тойугун, “Дьырылы-

атта” оҕо фольклорнай бөлөбө олонхоттон быһа тардан, “Күбэйэ” фольклорнай ансамбль Д. Кривошапкин матыбыгар “Хотун кыыс” норуот ырыатын толорууларын мустубут дьон сэргии көрдүлэр-иһиттилэр.

Дьоро күн саха төрүт үнкүүтүнэн, оһуокайынан, түмүктэннэ.

Улууспут үөрэбин тэрилтэлэрэ Олонхо ыһыаһын өйөөн, араас тэрээһиннэри бытталлар, улуустаабы фонда үп-харчы уган, сэмэй кылааттарын киллэрэллэр. Ол курдук, үлэм ыһын 17 күнүгэр И.С. Гаврильев аатынан Нам 1-кы №-дээх орто оскуоланын үөрэнээччилэрэ, төрөппүттэрэ «Уйгулаах сайыны уруйдуу көрсөбүт» диэн аты-эргизин дьаарбанкатын тэрийэн быттылар.

Оскуолаҕа кирири аанҕа «Ровесник» түмсүү көхтөөх оҕолоро дьону-сэргэни дьаарбанкаҕа кыттыны ыларга ынҕырдылар. 1 «в» кылаас эмдэй-сэмдэй үөрэнээччилэрэ «Оскуолабар сүүрэбин» диэн ырыанан үтүө күнү баҕаран туран,

ОҕО-АЙМАХ ОЛОНХО ЫҺЫАҺЫН УРУЙДУУР

сылааһын, дьол сарданатын бэлэхтээтилэр. Кэңсиэр оскуола саамай туттаах оҕолорун, «Ровесник» түмсүү чилиэннэрин, хамсанылыах ооньууларынан түмүктэннэ.

Бу күн үөрэнээччилэр, төрөппүттэр минньигэс ас араас көрүнүн, үүнээйи рассаадатын, тутан-хабан онорбут оһоһуктары атыга таһаардылар. Аты-кутуу хамаатык барда. 33 кылаас кыттан, 66 тыһ. солк. суумалаах үбүһү Олонхо ыһыаһын фондатыгар хомуйда.

Мань сэргэ, үлэм ыһын 16 күнүгэр Олонхо ыһыаһын Ытык бэлиэтин көрсөр үөрүүлээх линейка буолан аастыа. Олонхо ыһыаһын брендбуктарынан 60 былаах оһоһулунна, оскуола таһа баннерынан кизгэтилиннэ. Хас субуота аайы оһуоһай тэриллэр. Аастыт субуотага эр дьон оһуоһайа ытыллан, үрдүк таһымна аастыа.

Ити курдук, улууспут саамай улахан оскуола төрүт үгэи сөргүтэр, үйэтиги туһунан буолуохтаах Олонхо ыһыаһар бэлэмнэнэн, кылаатын киллэрсэр, атыттарга үтүө холобур буолар.

тэрээһини астылар.

Оскуола директора Е.П. Габышева мустубут дьону кэлэн иһэр Олонхо ыһыаһын эбэрдэлээтэ, дьаарбанка сыалын-соругун билиһиннэрдэ. Төрөппүт комитетын председателэ Л.И. Корякина сыл устата оскуола олоһор көхтөөхтүк кыттыбыт кылаастар комитеттарыгар махтаһын тиэртэ.

Республикатаабы кон-

курстар кыайылыахтара, 2-с «б» кылаас үөрэнээччилэрэ, «Подари улыбуку миру» ырыанан үөрэ-көтө сылдырга, олоһу-дьону таптыырга ынҕырдылар. 7-с «а» кылаас бөлөбө саамай сайыны, күөх нууралы санатар үнкүүнү бэлэхтээтэ. Камила Калачева «Оһуордар» ырыата, «Попурри» үнкүү, «Сулусчаана» кыргыттар ансамбыллара «Үөрүүлэр» нүөмэрэ күн

НАМ АСЧЫТТАРА ЫҺЫАХ АҺЫН АСТЫЫРГА ҮӨРЭННИЛЭР

Маастар-асчыт, норуот хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ Иннокентий Тарбахов Олонхо ыһыаһар бэлэмнэни үлэлэр чэрчилэринэн, үлэм ыһын 15-16 күннэригэр Намнаабы педколледжка саха аһыгар маастар-кылаас ыттыта.

Манна уопсайа 40 асчыт, предприниматель, бириддиэлэн хорчуоһа тэрийээччи үөрэннэ, 15 асчыкка квалификация ингэрилиннэ. Бастакы күн аатырбыт асчыт Дьокуускайдаабы тыа хаһаайыстыбатын академиятын иһинэн ыһыт курсугар теоретическай билиһини биэрдэ. Манна ыһыаһа туох ас-үөл астанарын, санитарнай ирдэбиллэр, тус гигиена тустарынан кэпсээтэ. Истээччилэр маастар шах-плову, 3 суол саламааты, дьиз халбаһытын, сандалы бэрэскини кылгас кэм иһигэр астаан көрдөрдүбүтүн олус сэргээтилэр, тутан-хабан астаһан дуоһуйдулар.

Иннокентий Тарбахов: “Урут “Сандалы” остолобуой баар эрдэбинэ, Нам саламаата Саха сиригэр аатырара. Ону састаабын барытын тутуһан онордоххо, дьэ, билигин намнар ааккыт ааттаныаҕа. Ыһыах кэмигэр итиилин, буруолуу сылдыар саламаатынан дьону-сэргэни күндүлүүххэ наада.

“Сандалы” остолобуой сандалытын дьингээх рецебын тутуһан, фаршыгар эмис биэ хаһатын кырбаан эбии куттаһа амтана тупсар. Саха киһитэ сүөһүнү астаан баран, тугу да быраһап идэлээх. Шашлыкка үчүгэй эрэ эт барар. Онтон хаалбытын эмиэ туһаҕа таһаарыахха сөп. Сибинньэ сылаан, чесноктаан, туустаан-тумалаан көрдөрдүм. Сулулубут эти иккитэ эрийтэрэн, фарш онорон, онно сибинньэ этин, бульонун кыратык эбэн, перецтээн, олус минньигэс халбаһы таһсар. Кылгас кэмнэ ууга оргутан, ол кэнниттэн куурдан, чоххо иккиттэн ыһаарылаан биэрдэххинэ, сылаас, минньигэс бүлүүдэни хайа киһи, ама, сөбүлүү суоһай?

Семинар кыттылыахтара аспытын амсайан, сөхтүлэр-махтайдылар. Иккис күн дьизэ сорудах биэрдим. Ол курдук, оскуола, интернат, оҕо саадын, кафе асчыттары 1 тэрилтэлэрин аһын, 1-дии эт, балык, 2 сөбүлээн астыыр бүлүүдэлэрин аһалан көмүскээтилэр. Хас биридди кыттыааччы кыһанан-мүһэнэн астаан, остуолун маанытык тардан, көхтөөхтүк кытынна. Хорчуоһа астааччылар туоһу сурук ылааллар. Идэтибит асчыттар таһымнарын үрдэттилэр”.

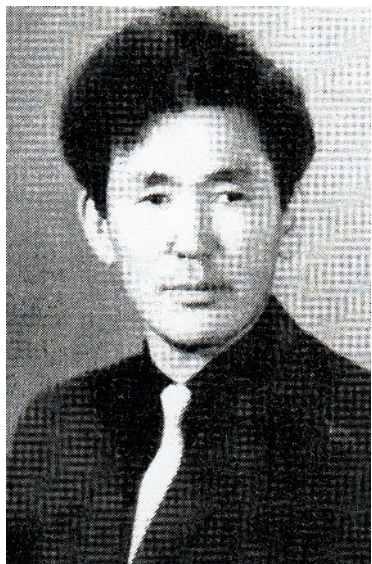
Вероника Верховцева, предприниматель, Нам с.: “Кэргэмминэн “Минньигэс” диэн кондитерскай тэриммит. Бүгүн ыһыах тематыгар 2 торт көрүнүн аһаллыбыт: шоколаднай уонна бисквитнэй. Биэрэ “Кыыс торда” диэн ааттаах. Кыыс дэйбиэрэ моһуоннаах торт олбоһо сытар, атыгар сардаана сибэкки, хомус баар. Иккис торт - иһэ шоколадтаах, таһа мастика кытыһа ытыктаах күөрчэх. Мань таһынан ньургуннаах пирожнайы, духуоһаҕа фольгаҕа буспут хатыыс балыгы оһуруот астарынан кизгэтэн, остуолга уурдубут. Собо тылын сүөгэйдэн, фольгаҕа суулаан баран, духуоһаҕа буһаран ылыбыт, онтон үтэһэ астыбыт. Муксун балыгы хортуоппуйу кытта сүөгэйдэн фольгаҕа суулаан, тайах этин оһуруот ас эбэн, сылгы ойбоһун духуоһаҕа фольгаҕа буһардыбыт. Таба этин уонна ис сыатын суулаан, рулет онордубут. 2 көмөлөһөөччү уоһаахпын: Лена Верховцев уонна Илья Неустроев. Кинилэр иккиэн разряд ылаары кытыннылар. Мин бэйэм разрядпын үрдэттим”.

Дарья Протодаконова, Модут н.: “Убаһа хаһатын, этин эрийэн, туустаан-тумалаан баран, убаһа оһоһуоһу кутан, дьиз халбаһытын уонна балыгынан пирог онордум. Хатын Арыттан күөх от атылаһан тумаҕа туһаным. Фаршированнай муксун балыгы аһаллым. Кучу чэйи, хатын уугун утахха анаан таһаардыбыт. Аспын барытын бу сарсыарда сибизһэйди буһардым. Вероникалыын хамаанда тэринэн, уопсайа 12 ас, утах араас көрүнүн аһаллыбыт. Олонхо ыһыаһар ас атылаары идэбин үрдэттим уонна көнүл ылан үөрдүм-көттүм”.

Слепцова Лидия Михайловна: “Хатыһы шампиньоннаан, соркуойдаммыт моркуоптаан, лууктаан духуоһаҕа буһардым. Куурусса этин хос-хос ууран салаат онордум. Убаһа этин ыһаарылаан баран, духуоһаҕа буһардым. Күөрчэх, чөчөгөйүнэн оһоһуллубут саламаат аһаллым. Амма дьэдьэнин боруоба туруордум. 4-с разряды ылан үөрдүм-көттүм”.

Намнаабы педколледж производствотын сэбиэдиссэйэ А. Г. Ядреева бу тэрээһини ытарга толору усулуобуйаны тэрийбитигэр махталларын тиэртилэр уонна 6-с разряды ингэрдилэр.

Николай Николаевич Лукинов бу дьыл ыам ыйын 22 күнүгэр 95 сааһын туоларыгар анаар.

Аҕа дойду сэриитин кытылылааҕа, үлэ ветерана, финансовай үлэ туйгуна, Нам уллуһун Ытык киһитэ, «Отличник Госбанка СССР» бэлиэ хаһаайына, «Знак Почета» орден кавалера Николай Николаевич Лукинов 1924 с. ыам ыйын 22 күнүгэр, сааскы Ньюколунҥа, Нам оройуонун Көбөкөн нэһилиэгэр дьаданы бааһынай дьэ кэргэнгэ төрөөбүтэ. Аҕалаах ийэтэ 1931 с. саҥа тэриллибит Көбөкөн «Коммунизм» колхозка араас идэлэргэ үлэлээбиттэрэ. Николай Николаевич оҕо сааһа Көбөкөн нэһилиэгэр ааспыта. Кини 1932 сылтан 1937 сылга диэри Нам оройуонун Хатырык нэһилиэгэр ситэтэ суох оскуолаҕа үөрэммитэ, бэһис кылааһы бүтэрбитэ. Онтон салгыы колхозка үлэлээбитэ. 1943 с. Хонуу биригээдэтигэр биригэдьири сьлдьан Кыһыл Армия кэккэтигэр ынгырыллыбыта.

1945 с. атырдьах ыйыттан Хатырык нэһилиэгэр НАСПО-ҕа, 1947 с. муус устар 17 күнүтэн Нам оройуоннааҕы үп салаатыгар участковой-налоговой инспекторынан 1953 с. диэри таһаарыылаахтык үлэлээбитэ. 1953

Здравствуй, дорогой мой папа. Уже в третий раз сажусь писать тебе письмо. Каждый раз меня окутывают теплые воспоминания об ушедшей эпохе и ностальгия о нашем чудном детстве. Каждый раз поступает к горлу комок и слезы льются по лицу рекой.

Папочка, я не забыла, я помню о тебе и очень по тебе скучаю. Я трепетно храню в сердце память о славных моментах моего счастливого детства и юности. Я бережно храню в душе воспоминания о нашем уютном доме, где всегда было весело и радостно. Помню, как ты просыпался рано утром и топил печь, чтобы к подъему детей во всех комнатах было тепло. Помню, как ты играл с нами и рассказывал нам забавные истории. Помню, как ты готовил мясо

в печи: оно покрывалось красивой, румяной корочкой — было очень вкусно. Помню, как мы теряли тебя, когда ты уезжал на охоту или рыбалку. Но каждый раз ты возвращался оттуда не с пустыми руками. Я отчетливо помню ту картину, когда открывалась уличная дверь и ветер заполнял кухню, а на полу лежали белые зайцы или стояли ведра, наполненные тугунками.

В преддверии Нового года ты всегда уходил в лес и

41 СЫЛ ҮБҮ ҮКСЭТЭН, ХАРЧЫНЫ ХАНГАТАН

с. кулун тутар 19 күнүгэр партия комитетын маҥнайгы секретара Алексей Иванович Аргунов приемна ынгыран, Николай Николаевич оройуоннааҕы 5040 №-дээх

кииннэммит сберкасса сибидиссэйинэн анаммытын туһунан быһаарыы ылыммыттарын иһитиннэрэр. Киин сберкасса оччолорго сибээс отделениегын иһинэн үлэлиир 2 №-дээх Батамай, 3 №-дээх Граф Бизэрэгэр уонна 4 №-дээх Хатырык, Остуолба бөһүөлэктэригэр аһыллыбыт алын агенстволардаах этэ. Оччолорго сберкасса аппаратын үлэтигэр ордук политической, экономической суолталаах улахан ирдэбил баара. Онно үрдүкү уорганнар хонтуруоллуур үлэлэрэ нэһилиэниэ Госзаемна суртуутун тэрийэн ытыгы, харчыларын ирдээн бюджетка киллэрии буолар этэ. Кэнники кэмгэ сберкасса агенстволара сыһыа элбээн,

дүк культуралаах, тактичнай салайааччы быһытынан биллэрэ.

Николай Николаевич Лукинов: «Ханнык баҕар үлэттэн билбэппин диэн куттамат, саллыбат баҕайыта. Үлэ киһини үөрэтэр, баҕарыаха, кыһаныаха эрэ наада», — диэн үөрэтэрэ-такайара. Кини бэриниллээх уонна сатабыллаах үлэтинэн суолуниһин сотуллубат-суураллыбат гына үлэлээн-хамнаан хааларбыта. Биһиги умнуохпут суоҕа үтүө-мааны ытыктыыр киһибитин, куруутун өйдүү-саныы, махтана сылдьыахпыт.

Сберкасса, сбербаан кэккэтин араас сылларын үлэһиттэрэ

привозил оттуда высокие, пышные ёлки. Запах хвой мгновенно заполнял наш дом.

Он до сих пор ассоциируется у меня с атмосферой праздника и волшебства. Затем мы всей семьей наряжали ель игрушками. А ранним утром 1 января мы с братом бежали за подарками, которые обычно уже ждали нас под ёлкой.

Помню вечера, когда я играла тебе на фортепиано, а ты пел мне в ответ якутские песни. В молодости ты очень хорошо играл на мандолине.

Помню, что ты всегда был одет с иголки: костюм, белая рубашка, галстук, обувь, начищенная до блеска. Ты всегда говорил, что о человеке можно судить по его обуви, если обувь чистая, значит и человек честный, чист душой. На голове у тебя была большая кудрявая шевелюра, ты был высоким, статным, стройным, очень красивым.

В твоей душе всегда царили такие качества, как честность, принципиальность,

ПИСЬМО ОТЦУ

скромность, преданность работе, семье и родине. Благодаря тебе, с лица матери не сходила улыбка.

Прошло уже много лет с того времени. И тебя нет уже одиннадцать лет. Но я знаю, что и сейчас тебя многие вспоминают добрым словом.

Хочу сказать, что вы с мамой воспитали достойных детей:

Сын — Лукинов Владимир Николаевич — заслуженный речник, ветеран труда, живет

в г. Якутске.

Внук — Лукинов Александр Владимирович работает в Сбербанке в г. Санкт-Петербург.

Я, Ушкарёва Нина Николаевна живу в г. Москва.

Мой сын — Ушкарёв Вячеслав Викторович является главным специалистом Роспотребнадзора.

Ушкарёва Ольга Антоновна — главный врач Роспотребнадзора.

Правнук Ушкарёв Марк —

нынешний выпускник гимназии, КМС по плаванию.

Внук — Лукинов Николай Владимирович — специалист нефтеперерабатывающей компании.

У нас все хорошо, ты можешь нами гордиться. Как ты нас учил быть честными, порядочными людьми, так мы и идём по жизни.

Спасибо вам, мои дорогие родители, за все! Я знаю, что вы всегда со мной рядом. Светлая вам память.

Ваша дочь Нина.
***

Папа мой, Лукинов Николай Николаевич, был управляющим Центральной Сберкасы №856 и я очень им гордилась. В то время часто спрашивали: «Ты из рабочей семьи или из интеллигентной?» — и я всегда отвечала — «Из интеллигентной». Отец любил свою работу и до позднего вечера оставался там, так как к нему часто приходили односельчане с вопросами наследства, с вопросами покладам и просто за советами. Мой папа был глубоко уважаемым человеком, его ценили и считались с его мнением. Папа проработал в Сбербанке 47 лет. За эти годы он получил много наград. Он был признан отличником Госбанка и почетным гражданином Намского улуса. В честь него названа улица в селе Намцы.

Забор из колев

1

Двигатель внутреннего сгорания

Вертикальная водопроводная труба

1

Форма диатеза

Сельскохозяйственные животные

Остаток выкуренной сигареты

Ведомость об успеваемости

Красавица, из-за которой началась Троянская война

Русский писатель

Блаженное состояние (разг.)

Ошибка, промах (разг.)

Хитрость, коварство

Гусарский цилиндр

Птица возрождающаяся из пепла

Школьник

Пропажа, исчезновение ч.-л.

Аморфный драгоценный камень

Автомобиль «Жигули» в экспортном исполнении

Путешествие, поездка (устар.)

Небольшое углубление

Адм.-тер. единица в Монголии

Тарелка для Барбосса

Темно-красный цвет

Охрана, конвой

Сибирский олень

Муж. имя (франц.) «благородный и сильный»

Японская женская одежда

2

2

ВСЕМИРНЫЙ ДЕНЬ ЧЕРЕПАХИ

23 мая — Всемирный день черепахи. В России сохранились 5 видов черепах: 4 наземных вида на юге страны и мягкотелые водяные черепахи в чистых водоемах Дальнего Востока.

Цель учреждения Дня черепахи — указать людям на усиливающуюся опасность исчезновения этих реликтовых животных. Надо охранять пляжи, куда черепахи через океаны приплывают отложить яйца, бороться с безжалостной контрабандой животных, не приобретать никаких изделий из панцирей, не стремиться отведать черепахового супа.

Законодательные запреты на отлов подкрепленные сокращением спроса на черепах позволят спасти этих уникальных пресмыкающихся от уничтожения. С 2000 года обеспокоенные члены Американского общества спасения черепах стараются в веселой форме, организуя игры и танцы, обыгрывающие особенности этих животных, формировать стремление сохранить милых «неторопыг» на матушке Земле.

Ответы на сканворд от N19

		Ф		Л	А	П	Т	А			Р							
А	П	О	Г	Е	И		Е				Е							
		Р		Б		Д					Ф							
П	Р	Е	М	Ь	Е	Р	А				Е							
		Л		Р		Г					Р							
		П	Ь	Е	Х	А		О	Т	Р	У	Б	И					
		О		О	Л	Ь	Г	А				А						
Я	Г	У	А	Р					Н	И	М	Б						
		О		О					Ц			К						
		Н			Ш	И	Ф	Р	О	В	К	А						
В	Ы	Б	Р	О	С				В	Р		К						
А								П	Р	Ы	Щ	О	А					
Р									О			И	З	В	О	З		
И									В	Р	А	К	А			А		
А									Е	М		В	Р	А	Ч			
Н									Д	У	О					О		
Т									У	Л	Ь	Т	Р	А	З	В	У	К

КРОССВОРД

По горизонтали: 1. «Выравниватель» дорожных покрытий 2. «Расцветка» животного 3. Род вечнозеленых травянистых растений 4. Оружие хулигана 5. Прообраз, идея 6. Военный, который ошибается только один раз (посл.) 7. Беспроцентный кредитный банковский билет 8. Короткое бревно, полено 9. Внесенные за что-то деньги 10. Сверкающая плешь 11. Дорога, путь 12. Рискованный способ путешествия 13. Подстрекатель, организатор драки 14. Искусственно вызываемый сон 15. Советские гастарбайтеры 16. Перечень имущества, документов 17. Ранний период жизни человека 18. Фамилия А. Ахматовой 19. Вначале было оно (библ.) 20. Машина, с которой вам по пути 21. Математическое положение, требующее доказательств 22. Степной журавль 23. Одурманенное состояние 24. Драматическое или музыкальное произведение

По вертикали: 25. Обряд, совершаемый по просьбе верующих 26. Ревностный служитель идеи 10. Государство в Азии 28. Народ Азии (мн.ч.) 29. Диаметрально противоположный 30. Публичный показ результатов деятельности 31. Мопси по сути 32. Инструмент для промывания полостей тела 33. Вес товара без тары и упаковки 3. «Овцы» священника 35. Учреждение, в котором содержатся животные 36. Французский «поход» 37. Знатоки человеческих душ 38. Разросшийся участок на поверхности ч.-н. 15. Предоставляемое преимущество, фора 40. Французский модельер-дизайнер 41. Она же стряпуха 42. Огородное растение, корнеплод 43. Приспособление для катания со снежных гор 44. Вид общественного транспорта 45. Тригонометрическая функция 46. Дуновение, ветер 47. Наблюдение за недееспособными лицами 48. Бондарь, мастер «катить бочку»

Ответы на кроссворд от N19

По горизонтали: 1. МЕЧТА 2. ОСЫПЬ 3. СПРОС 4. ТОРНАДО 5. ЕЖЕВИКА 6. НАПОР 7. ВЫПИВКА 8. ДИАДЕМА 9. ТАНЕЦ 10. АДЖИКА 11. ЕРАЛАШ 12. АРХИЕРЕЙ 13. МЕДОСБОР 14. СЛОГАН 15. ИСТОМА 16. ИСАЕВ 17. ТАБУРЕТ 18. ОМОГРАФ 19. РЕГУЛ 20. СТРОЧКА 21. ГРУБИЯН 22. ТЕРМА 23. АЛЛЕЯ 24. АРБАТ

По вертикали: 25. ЧТИВО 26. ШТОСС 10. АДРЕС 28. ЕВРИПИД 29. ЛИБЕРАЛ 30. ЖНИВО 31. ТРАМВАЙ 32. ГОРЮЧЕЕ 33. КИРКА 3. СО-НАТА 35. НИТРАТ 36. КРАПИНКА 37. АВАНГАРД 38. СЕРДЦЕ 15. ИВОЛГА 40. РЕДИС 41. СМЕТАНА 42. ТРОТУАР 43. ЛАССО 44. ПРИМЕТА 45. МОРЩИНА 46. ШКОЛА 47. КАБАК 48. АФИНЫ

	1	28		31			36		2	41		44		
25					3				38					47
4									5					
					6									
7									8					
					9									
	10		30		33				11	40		43		46
12									13					
							37							
	14	29		32		35			15		42		45	
26					16									48
17									18					
						19								
20									21					
						22								
	23									24				

БОЛҔОЙУН, ВИКТОРИНА!

«ОЛОНХО – САХА НОРУОТУН БАҔА БААЙА» Ш ТҮҔҮМЭХ «НАМ УЛУУЬУН ОЛОНХОТО УОННА ОЛОНХОУТТАРА»

Ш түһүмэх ытыллар бол-доҕо ыам ыйын 23 – бэс ыйын 6 күннэрэ.

Эпиэттэр толору ис хоонноох, ханнык источниктан ылыллыбыта ыйыллыхтаах.

Викторинаҕа сөптөөх эп-пиэттэри буларга Н.М. Рыкунов аатынан Нам киин библиотека-тыгар тэриллит кинигэ быыс-тапкатын матырыйаалларын, нэһиликтэргэ олохтоох библи-отекалар фондаларын туһанар-гытыгар ынырабыт.

Эпиэттэри ыйыллыбыт бол-доххо Н.М. Рыкунов аатынан Нам киин библиотека электрон-най почтатыгар namlib@mail.ru «Викторина» диэн суруйан, эбэ-тэр суругунан библиотекара ин-формационнай-методическай отделга тиксэриэххитин сөп.

Билсэр телефоннар 41-7-59, 89841198364, 89640775877

Улуу олонхобут туһунан би-лиигитин хангатын, байытын, киэн тутта ааттаан!

Ситиһиилэри баҕарабыт!

ЫЙЫТЫЛАР:

1. Нам улууһун олонхоһут-тарыттан кимнээх ССРС Суру-йааччыларын сойууһун чилиэн-нэринэн буолбуттарай?

2. 1937 сыллаахха, П.А. Ой-уунускай, В.М. Новиков, С.Р. Кулачиков, И.Д. Винокуров тэ-рийиилэринэн, Намга олон-хоһуттар күрэхтэһиилэрэ ыы-тыллыбыта. Онно ким «Бастын олонхоһут» аатын ылбытай?

3. Нам улууһуттан ханнык олонхоһут 1947 сыллаахха, Саха АССР олохтоммута 125 сылыгар аналлаах, Москва куо-ракка саха норуотун уус-уран самодеятельноһун күннэригэр «Ньургун Боотур» олонхону ту-руорууга кыттыыны ылбытай?

4. 1937 сыллаахха Егор Ох-лопков, Прокопий Ядрихин-ская, Татьяна Ядрихинская ханнык олонхону бастаан Нам оройуонугар, онтон Дьокуускай театрыгар көрдөрөн, улахан би-һирэбили ылбыттарай?

5. Василий Николаевич По-пов-Бочоох аан маннай бэ-чээтэммит айымнытын аата, сыла?

6. Таастаах нэһилиэгиттэн төрүттээх Ийэ олонхоһут аата, кини туһунан кылгастык сыр-дат.

7. «... Маннайгы уолларыттан Мааны бэйэлээхтэн

Обонньордоох эмээхсин Күннэрин-ыйдарын таһаараннар, Күө-бааччы олон эрэннэр, Туйабын саҕатыттан Чучугур чуоһур аттаах, Дьороһоно сото Тойон Дьөлүүт буоллун диэн Таптаан ааттабыттар эбит».

Ханнык олонхоттон быһа тардыыны?

8. 1938 с. фольклорист П.Н. Попов - Бэдьээлэ тылыттан, ханнык хрестоматийнай ырыа-тын сурукка киллэрибиттэн ыла бэчээттэнэн барбытай?

9. «Астынабыт маннык үтүө санаалаах, ийэ тыл күүһүн, алыбын ингэриммит Прокопий Прокопьевич Ядрихинская-Бэ-дьээлэ тэннээбэ суох «Дьыры-бына Дьырылыатта кыыс буха-тыр» диэн үтүөкэннээх олон-хону айан хаалларбытыгар. Бу олонхо күн бүгүн миигинниин Саха дьахтарын өркөн өйүн, кэрэ көстүүтүн, сүдү күүһүн, улуу тапталын кэхтэри билбэт символа буолан аргыстаһар». Ким эпиттэй?

10. Нам улууһун Олонхо ас-социацията хас сыллаахха тэ-риллиттэй?

УЧУРЭХ ТЫПТАР

Убаастыыр кийииппин, элбэх эт-хаан ыч-чаттарбыт санастарын, тапталлаах ийэби-тин, күндү эбэбитин **КОЛЕСОВА АКСИНИЯ МИХАЙЛОВНАНЫ** 60 сааскын туолбут дьо-хун күнүнэн истинник эбэрдэлибит!

Баҕарабыт эйиэхэ айылҕа Ийэ хотуммут маанылаах хатын маһыны чэгиэн туру-гу, үйэ үрдүк чыпчаалын дабайаргар, үгүс үөрүүлээх үтүөкөн күннэр үктэл ууруохтун-нар дээн, үтүө баҕа санаабытын анаатахпыт буоллун!

Эбэрдэни кытта кырдыас эдьийгит З.И. Егорова, кийииттэриг Шура, Уля, уолаттарың Петя, Кэскил, сиэннэриң уонна бары чугас аймахтарың

Уважаемая **ЛЮБОВЬ ЕГОРОВНА!**

В день юбилея Ваш, Примите поздравления! Работник вы бесценный наш, И опыт и радение, И труд Ваш ценим высоко! А потому желаем, Жить интересно и легко! Желаем Вам в работе вдохновения, В кругу семьи - тепла и доброты. Среди коллег - любви и уважения, Такой оставайтесь всегда: Красивой, женственной и милой, Далекой от скуки унылой, И знающей радость труда! Желаем в жизни Вам успеха, Пусть Вам фортуна чаще улыба-ется И пусть хранит Вас ангел Ваш всегда.

Коллектив 1 Хомустахской средней школы им. Д.Ф. Алексеева

Норуот ырыаһыта, тойуксут, алгысчыт К.Н.Тихонов төрөөбүтэ 85 сылыгар

О н н ь о о б о т о х - көрүлээбэтэх сэрии сылла-рын оҕолоро, биһиги, аччык-тыгыры кытта аргыстаһан, тулаайахсыһары тулуйан, таңас татымын таңнан кы-һыл былаах анныгар улаап-пыһыт, үүммүшүт. Үөрэҕи, үлэни өрө туһуһупт, сэбис-кэй ыччат дэппиһит. Ыл буолбуппут, удьуор утуму уһаппыһыт, уһаппыһыт. Күн бүгүн аҕыс уон төрдүс кыс хаарбытын уулларан эрэбит. Олох туһа диэн кы-ахпытын барытын, оҕо-лор тустара диэн үйэбитин бүттүүнүн анаатыбыт. Бу тыллары мин Максим Аммо-сов аатынан Хатырык орто оскуолатын икки үөрэх ды-лыгар, кылаас түгэх эрээгин тиһэх паартатыгар бииргэ олон, оскуоланы бүтэригт үөлээннээгин Клара Рома-новна Уваровская дьизитигэр олон сэхэргэстибит. Ула-хан дьизэ кэргэн Тихоновтар ийэлэрэ ыгырбытынан, икки сыл анараа кирбиитигэр, ыам ыйын 8 күнүгэр дьизэ хаһаа-йына – аҕалара Константин Никонович ытык сааһа – төрөөбүт күнүн көрсөргө ах-тыы тыллары суруйан таска таһаарар соруктаах кэллим. Оҕотук эттэххэ, ити кэмнэргэ Клара Романовна биһи икки норуот естөөбүн оҕолорунан сүрэхтииллэрэ. Онон, оскуо-ла оҕолоруттан чорбойорбут сатамат, наар кэтэнэн сыл-дырбыт, тугу да утарбаппыт, сиилээбэппит, санаабытын эпэппит. Үөрэхпит ортону үрдүнэн, бэрээдэкипт бэрдэ аннынан буоллаҕа этэ...

Үөрэнэр туһуттан Кла-ра аргыстара «Кыһыл Талаһаттан» сарсыарда аайы 6 бизрээтэ кэрингэр сатыы ха-амаллара, уроук кэнниттэн төннөлөрө. Оскуоланы бү-тэрэр тиһэх чуораан тыаһы-нан доһуһоллатан выпуск-никтарга «линейка» иннигэр

аттестаттары туттарбыттар, миэхэ мэлигир. Репрессияҕа олоһор киһи оҕотугар биир сылынан туттарар педсо-вет уурааҕа ааҕыллыбыта. Тэннэхэр кыах суох. Ол эрээ-ри, оскуола завуча Василий Семенович Яковлев – Да-лан, биһиги кылааспыт сала-йааччыта икки хара таста-ах 24 листтээх тэтэрээттэр холбуу тигиллэн, мин эбэм Пелагея Васильевна Попова – Уваровская кэпсээниттэн суруйбут рукопиһын бэлэх-тээбитэ, ытыс тыһа миэхэ эрэ тиксибитэ. Мин ааппар аадырыстаммыт үлэҕэ Мак-сим Кирович Аммосов 4 саа-һыгар абаҕатыгар, мин эбэм Пелагея Уваровская – Ох-лопкова 7 сааһыгар Дмитрий Уваровскаяга иитиэххэ бэ-риллиттэ. Бу иитиэх оҕолор биир тэлгэххэ улааппыттар уонна арахсыбыттар – биир-дэрэ үлэли, иккиһэ кэргэн таһан Сииттэлээбит – мин эһэбэр Быдыйга. Оттон Дми-трий Уваровская Клара Ро-мановна таһаа эбит.

Константин Никонович Хатастан көһөн кэлэн, Намга олоһун тиһэх күнүгэр диэри олохсуйбута. Хас сыллаах-ха эбитин мин чопчу бил-бэппин, үөрэнэр этим. Биир кэмнэ оскуола аһылла или-гинэ, күһүөрү оскуолабыт икки ардыгар баар спортив-най площадка хотугу уһугар, икки мэндизэмнээх ампаар иккис үрдэлин сарайын тар-дытыгар, трибуна тэринэн Максим Аммосов аатынан колхоз тэрээһин мунһабын араатардыыр бөлөх мустан, кизнэ хойтү бүүһүтэ. Итин-нэ мин Костяны аан бастаан көрбүтүм, кинини ревизион-най комиссияны салайтар-быттара, бу холкуоска ула-хан дуоһунас этэ. Итинтэн сөвөрүм 1961 с. мин салайар 10 кылааһым оҕолоро произ-водства таһаары мунһа-

Хатырык орто оскуолатын 1961 с. Трибунаҕа – Дьяконов Л.А.

1.Макарова Евдокия Иннокентьевна 2.Яковлев В.С.-Далан 3.Никифорова Роза Михайловна 4.Тихонов Константин Никонович 5.Ядрихинская Дария Григорьевна 6.Лукин Илья Гаврильевич 7.Попова Евдокия (хангастан уҕа диэки)

ОЛОХ УТУМУН ТУСКУПА

бар М. Аммосов аатынан хол-куос солбуйар председателэ Константин Никонович Ти-хонов кыттыбыта, ыгырыы таһаарбыта. (автор фотота)

1 Модут нэһилиэгит-тэн тыллыбыт «Хотонноох» алааһын уола Константин Тихонов Якутскайга про-рабтар оскуолаларын бүтэ-риэбиттэн, пенсияҕа барыар диэри, бэрт дьаныардаахтык холкуос, сопхуос, нэһилик-тэр тэрийэр-салайар үлэлэ-ригэр эриллиттэ. Бу туһунан «Кыым» хаһыакка Варвара Ильинична Суздадова – пе-дагогическай үлэ ветерана ахтытыттан киллэрэбин: «Константин Никонович Ти-хонов үлэлээбитин устала-ах-туоратыгар итэбэстэри туоратан, ситиһиилэри сай-ыннаран, нэһиликтэр Со-веттарын курдук үгүс түбүк-тээх, кэлиилээх-барыылаах, элбэх кэпсэтиилээх үлэни

кыайа- хото тутан, отуттан таһа сыл кэрингэр үлэлээби-тэ. Быһаччы эттэххэ, бэйэтин үлэтиттэн үүнэн- сайдан, си-тэн- силгилээн үгүс дьонно холобуру буолта».

Күннээх халлаан анны-гар уһундук олоһорбут сахха араас барыта баар. Норуот ырыаһыта, аатырбыт Ытык киһи Константин Никонович улуустарга 12 Олонхо ыһыа-ҕар сылдыбыта, кыттыбыта. С.А.Зверев –Кыыл Уолун 100 сааһын туолуутугар аһаммыт республиканскай ыһыахха сылдыбыппыт. Сунтаар-га иккитэ кырыммыта, «Бу оһуокит уйата дойдуга», - диэн сөвөрө - махтайара. «Биһиэхэ тэриллэр Олонхо ыһыаҕар тийбит киһи», - диэхтиирэ. Дьылҕа-Хаан ыһааҕа, Одун Хаан оһоһуута атын эбит.

Константин Никонович этэрэ:» Биһиги намнар саха-лыы сиэри- туому соччо өрө

туһаппыт, биһиги итэҕэлбит, олохпут отуора, айыллыбыт айылгыбыт буоларын ситэ сыаналаабаппыт, утуму ту-туспаппыт. Оттон оһуохайы көннөрү ырыалаах-үгүкүү тү-һүлгэтин тэрээһинин курдук бэрийэбит. Саха искусств-тын түмэлэ буоларын умна-быт. Ураанхай уйулдатыттан тэйэбит». Константин Нико-нович – Ньыыкан Уола кэри-эс тылларын сыаналаатахха, бу төрдүттэн сөптөөх анаа-рыыга чугаһаахха! Бүгүңнү Константин Никонович ах-тыгытын сөргүтөр сырыбар, Елизавета Ивановна Пер-мякованы көрүстүм. Елиза-вета Эбэ аҕыс уон сааһыгар ыксаласпыт, бэрт чэгиэн сэ-бэрлээх дьохун хаһаайканы кытта аан бастаан алтыһан, Пермьяковтар дьизэ-кэргэн ыйы – бааччы олохторугар дьаһаллаах Далбар Хотун ди санаатым.

Константин биһиги икки Олонхо дьизэтин тутуутун сүһүөҕэр туруорар туһут-тан, икки төгүллээн Дьокуу-скайга тойоттор бороуктары атыллаан, көрсүһүүнү ситис-пиһит. Константин Никоно-вич олонхо ассоциациятын иилээр-саҕалаһар буолан, бопһуруоһу туруорсарга ып-сыылаах, ыллыктаах, аар-тыктаах буолара, быһаарыл-ларын ситиһэрэ. Түмүкпэр – кэлэр Олонхо Ыһыаҕар Кон-стантин Никонович Тихонов –сүңкэн аата дорҕоон буолан иһиллэрэ, суруллара буол-лар, аатын үйэтин уһатыа этэ. Константин Никонович Тихонов олохтон бэйэтиттэн үөрэнэн үтүөлээх үлэһит, Саха культуратын чулуута, киһи кизнэ кэрэмэхэ буола үүммүтэ, Ытык киһи сүдү аата инмитэ. Үтүө киһи үтүө-тэ өлбөөдүйүбэт өйдөбүннүк буола туруохтун!

Егор КОЛМОГОРОВ - БЫДЫЙ, Россия журналистарын союһун чилиэнэ

Бииргэ үөрэммит табаарыспыт, дофобут Вася Тимофеев эмискэ суох буолбутун истэн соһуйдубут, сонуйдубут, хомойдубут. В.И. Тимофеев 1948 с. муус устар 9 күнүгэр Кэбээйи оройуонугар Сангарга күн сири кербүтэ.

Биһиги 1970 с. Намнаады педучилищега кириэн, 4 сыл бииргэ үөрэммиттэ. Быйыл училищени бүтэрбиттэ 45 сылын бэлиэтиэх, көрсүһүөх буолбуппут баара...

Көрдөөх, көхтөөх эдэр сааспыт дофоро Вася Тимофеев сүрдээх элбэх саҥалаах, сыгы-хотуу, куруук күлэ-үөрэ сылдыар үтүө майгылаах, бэйэтин кыанар, тэтиэнэх уол этэ. 4 сыл биллибэккэ ааспыта, үөрэхпитин бүтэрэн өрөспүүбүлүкэ араас оскуолаларыгар учууталлы барбыспыт. Василий Иннокентьевич Оймөкөөнгө аманнаа. Усть Нера 1 №-дээх оскуолатыгар уруһуй, черчение учууталынан үрдүк таһаарылаахтык үлэлээбитэ. Намна көһөн кэлэн, Василий идэтинэн Модут оскуолатыгар, онтон Нам орто оскуолатыгар учууталынан, иитэр үлэҕэ директор солбуйааччытынан, кэлин улуус үөрэҕин салаатыгар методичнынан, инспекторынан үлэлээбитэ. 1982 с. Хабаровскайдаагы пединституту кэтэхтэн үөрэнэн бүтэрбитэ. 2001 - 2014 сс. эбии үөрэхтээһингэ оҕо научнай-техникаһай айар киинин пенсияга тахсар диэри салайбыта. Өрүү үтүө суобастаахтык, айымнылаахтык, ис сүрүттэн үлэлиир. Кэргэнигэр Нина Николаевна, оҕолоругар, сиэннэригэр, аймахтарыгар дириг кутурҕаммытын тиэрдэбит. Бар сүтүккүтүн тэнгэ үллэстэбит.

Эдэр сааспыт дофоро, биир идэлээхпит туһунан сырдык өйдөбүл сүрэхпитигэр өрүү тыыннаах буолуоҕа. Үтүө дофобут, быдан дьылларга быраһаай!

Нам педучилищетын 1974 с. выпускниктара

Күн сири кербүт күндү киһибит, Домна Романовна Шестакова, аҕыс оҕо ийэтэ, отучча сиэн, биэс уонча хос сиэн, икки хос-хос сиэн эйбэс эбэтэ, тыыл, үлэ ветерана, Нам улууһун Ытык киһитэ, орто дойдуга 89 сылтан ордук кэмнэ олонор баран, бу дьыл Үлэм ыйын 20 күнүгэр биһиги кэксэбиттэн барбыта биир сылын туолла.

Кини 1929 сыл тохсунньу ый 11 күнүгэр 2-с Үөдэй нэһилиэгэр төрөөбүтэ. Аҕата, Роман Дмитриевич Шестаков, сэрии сыларыгар милицияларга конюхтуур буолан, бронь биэрэннэр, уоттаах сэриигэ барбатах, ити кэмнэ 2-Хомустаахха балыкка ытаннар, онно сылдьан улаханлык ыалдьан, Үөдэйгэ дыонугар сыккырыыр тыына эрэ тийээхтэн, быстыбыт. Ийэтэ, Цыпандина Вера Васильевна, ити кэннэ уһаабакка ыалдьан өлөрүгэр ийэбит 14 сааһын ааһан эрэр эбит, софоток сурдыа Николай 5 сааһын туолбут. Тулаайах хааланнар, аймахтарынан тус-туһунан итиллибиттэр. 7-с кылааска үөрэнэ сылдьан, салгы кыайан үөрэммэккэ, оскуолаттан тохтоон, колхоз үлэһитэ буолбут. Колхоз чилиэнэ буолан баран,

араас үлэни барытын онгорор. Сайынын отчуттарга килиэп буһарааччынан, учотчутунан сылдыар, үтүө пуунугар асчыттыыр, куоракка «Холбоско» атынан эбэтэр оҕуһунан арыы туттарар. Кыһын бааһынаҕа балбаах, от тийи-итигэр бэйэтин үлээннээхтэрин кытта үлэлиир.

Петр Федотович Ядревтыын 1948 с. ыал буолан утуусубуу оҕололор, икки улахан уолаттара уонна үһүс кыыстара 4-6 саастарыгар эмп-томп суоҕуттан ыалдьан өлөллөр. 1959 с. күһүөрү кыһын аҕабытын биригэдьириэнэн анааннар, биэс оҕолоох ыал Хомустаахха көһөллөр. Эһилигэр дьэ туттан, саҥа дьыэҕэ кирирэллэр, эбии үстэ оҕололор. Ийэбит Нам совхоз киин отделениетыгар ньиригэр көрөөччүнэн уһундук, таһаарылаахтык үлэлиир. Пенсияга тахсарын саҕана совхоз остолобуойугар кассирдыыр, онтон киин аппарат бухгалтериятыгар инкассатор-кассирынан хас да сыл үлэлээн баран, дьэ бочуоттаах сынныаланар олонор сиэннэрин бүөбөйдөр.

Ийэбит кыайыгас-хотугас, сүрдээх үлэһит этэ. Барытынын илдэ сылдьан үлэҕэ үөрөспүтэ, үлээн ииппитэ. Кыһын үөрэхпит кэнниттэн «Кэскил» ычат сүөһүнү төлөһүтэр фермага учуратынан ийэбитигэр көмөлөһөрбүт. Кини алаадытын, лэппиэскэтин сүөгэйдээн, күөрчэхтээн сиэн, оҕо сааспыт дьоллоохтук да ааспытын билигин дьэ ситэри өйдүүбүт.

Биир өрөбүлэ суох үлэлээн, ийэбит кыайыгас-хотууга элбэх этэ. Икки төгүл «Лучшая телятница Якутской АССР» түөскэ иилинэр, үс төгүл «Ударник Коммунистического труда» бэлиэтинэн наҕараадаламмыта, Москвага норуот хаһаайыстыбатын ситиһилэрин быыстапкатыгар (ВДНХ) кыттар, Советская Союз Герой-куораттарынан күүлэйдир, Өлүөнэ очуостарынан, Тиксийгэ борохотунан устар путевкаларынан, Запорожец массына, мебель фондатынан, Саха республикатын Правительствотын председателин кыһыл көмүс чаһылаах грамотатынан наҕараадаламмыта. Ыал буолан 8 оҕону төрөтөн, иитэн, киһи-хара онорбута «Материнская Слава» медаль II, III уонна «Материнская Слава» орден II, III степэннэринэн бэлиэтэммитэ.

Бииргэ үлэлээбит дьүөгэлэрин кытта сүрдээх эйэлээхтэр этэ. Утуу-субуу пенсияга тахсан, дьыэҕэ олонор ситимнэрин-сибээстэрин быспакка, бэйэ-бэйэлэрин үөрүүлэрин, хомолторун тэнгэ үллэстэн кэлбиттэр. Биһиги, Домна Романовна оҕолоро, сиэннэрэ, ийэбит дьүөгэлэригэр дофордуу буолуу сылаас өйдөбүлүн хаалларбыттарыгар, үтүө холбурун көрдөрбүтүгэр, мэлдьи өйбүл буолбуттарыгар махталбыт мунгура суох.

Ийэбит барахсан сиэрдээх, чизһинэй, амарах, көмүскэс буоларга бэйэтин холбурунан, олоһунан, дьонго сыһыанынан биһигини ииппитэ. Олох үөрүйэхтэригэр үөрөспүтэ. Билигин оҕолоро, бэйэбит, эбэ, эһэ буолан, кини аатын ааттатабыт, олоһун салгыбыт. Күндү киһибит, ийэбит, эбэбит, сырдык мөссүөнэ биһиги өйбүтүгэр-сүрэхпитигэр баарбыт тухары өлбөөдүйүө суоҕа, биһиги-

ни барыбытын араҥаччылыы сылдыаҕа!

Оҕолоро, сиэннэрэ, хос сиэннэрэ, хос-хос сиэннэрэ, кийииттэрэ, күтүөттэрэ

Таптыыр, ахтар, суохтуур кэргэним, ийэбит, эбэбит

Светлана Алексеевна Соловьева ыарахан ыарыгыттан күн сириттэн күрэммитэ бу дьыл Үлэм ыйын 23 күнүгэр 1 сылын туолла.

Светлана Алексеевна 1951 с. атырдыах ыйын 6 күнүгэр Бүлүү улуһун Кыадаҥа нэһилиэгэр Любовь, Алексей Томскайдар дьэ кэргэннэригэр орто кыһынан күн сири кербүтэ.

Чочу нэһилиэгэр оскуола боруогун атылаабыта. Бүлүү куоракка Г.И. Чиряев аатынан үөрэх кыһатын бүтэрбитэ. Дьокуускай куорат СПТУ-гар үөрэнэн, суоппар идэтин баһылаабыта. 1970 с. олоһун аргыһын Филипп Алексеевич Соловьеву көрсөн, 1 Хомустаах нэһилиэгэр ыал буолан, 4 оҕону төрөтөн, 11 сиэн минньигэс сытын билэн, дьоллоох олоһу олоһтута.

Светлана Алексеевна өр сылларга «Нам» совхоз гараһыгар токарынан, Сельпо атыһытынан үлэлээбитэ. Кини бочуоттаах сынныаланна олонор нэһилиэк обществонно олоһуттан туора турбата. Ол курдук, уонтан тахса сыл 1 Хомустаах инбэлииттэрин обществотын председателинэн үрдүк таһаарылаахтык, үтүө суобастаахтык үлэлээбитэ. Инбэлииттэргэ анаан улуснай, региональнай ыһыахтары, бильярд күрэхтэрин, араас фестиваллары ыгытара. Улуус инбэлиит оҕолоругар улахан болҕомтону уурара. Кинилэри сылын аайы Дьокуускай куоракка саха циркитигэр киллэрэн сэргэхситэрэ, аралдытара. Саҥа дьылга нэһилиэк инбэлиит оҕолоругар спонсор булан, минньигэс бэлэхтэри онгорор. Хас биридди тэрийэр тэрээһиннэрин ымыҕарчымыгар тийэ толкуйдуура, дьон-сэргэ махталыттан дьоллонон үөрэрэ. Дьону түмэ тардан, биир өйгө-саһааҕа киллэрэр сүдү кистэлэннээҕэ.

Ийэбит тарбаҕар талааннаах истэһиннэн этэ. Ордук сахалыы танаһы сиэдрэйдик тигэрэ, оҕуруонан кэрэтик тигэрэ, баайарын олус сөбүлүүрө.

Кэргэним, ийэбит, эбэбит Светлана Алексеевна сырдык мөссүөнэ сүрэхпитигэр өрүү тыыннаах. Куруук суохтуубут, ахтабыт!

Кэргэнэ Филипп Алексеевич, оҕолоро, кийииттэрэ, күтүөттэрэ, сиэннэрэ

Күн - дьыл элэстэнэн аһара олус да түргэн эбит. Биһиги бырааппыт, убайбыт Александр Иванович Путренко бу орто дойдуттан барбыта биир сыла буолла. Кини Нам улуһун Арбын нэһилиэгэр Иван Егорович Соловьев уонна Нина Филипповна Путренко дьэ кэргэттэригэр от ыйын 24 күнүгэр үһүс оҕонор күн сири кербүтэ. Саһа оҕо саһа Арбын ааспыта. Түөрт кылаастаах оскуоланы бүтэрэн, Намна Ивановтар диэн аймахтарыгар олонор, үөрэҕин салҕаабыта. Төрөппүттэрэ оҕолорун салгыы үөрэттэрэри, 1969 с. Арбын-

тан Намна көһөн кэллэр. 1972-1975 сс. Граф Биэрэгин СПТУ-2 үөрэҕэр кириэн, тракторист-машинист идэтин баһылаабыта. Ол үөрэнэ сылдьан, Амма кыһын Ленаны таптыы көрөн, холбоһон ыал буолаллар. 1975 сылтан «Сельхозтехника» тэрилтэтигэр кириэн, үлэтин үгэнэ саҕаламмыта. Ыал буолан дьоллонон, кыыстаах уол оҕоломмуттара. 1983 с. Аммага көһөн тийэр. Амма ПМК-тыгар тракториһынан үлэлиир. Бологур-Өһнүөс суолун аспыта, Бөтүг, Абаҕа бааһыналарын хорутан, тыны солоон, Сулҕачыга диэри тасса онгорорго үлэлэспитэ.

Бэйэлэрин күүстэринэн дьэ туттан, 1989 с. саҥа дьыэҕэ кирирэллэр. Аммань Саша ис сүрүттэн сөбүлээн, иккис дойдун оҕостон, дьыэ-уот туттан, үлэлээн-хамсаан, сүөһүнү, дьыэ көтөрүн иитэн, араас оҕуруот аһын олонордон, дьыэ кэргэнин хааччытара. Иллэн буоллар эрэ, айылҕалыын алтыһан өрүскэ балыктыгырын, сир аһын хомуйарын сөбүлүүрө, сүрүөздүөһүр диэни билбэт этэ.

Биһиги Сашабыт ыалдытымысах, үөрүннээн, амарах, аһыныгас сүрэхтээх, туохтан да толлубат хорсун киһи этэ. Ханна да сырыттар элбэх дофороох-атастаах, кини баар сиригэр күлүү-үөрүү, кэпсээн-ипсээн оргуйа олонор. Дьыэ кэргэнигэр, оҕолоругар, сиэннэригэр олус үчүгэй сыһыаннаах кэргэн, аҕа, эһэ этэ. Сиэннэриттэн күнэ-ыйа тахсара, оҕолорун ситиһилэриттэн олус үөрэрэ.

Пенсияга тахсан баран мээһэ олоһотуо, харабылынан, кочегарынан үлэлээбитэ. Дьон көрдөһүүлэрин толорорго, кыһалҕаларын өйдөөн көмөлөһөрө.

Александр Иванович өр сылларга үтүө суобастаахтык үлэлээн элбэх махтал суруктарынан, почетнай грамоталарынан, «РФ Потребительской кооперация 180 сыллаах» мэтээлинэн наҕараадаламмыта.

Дьонго көмөлөстөрбүн, кыһалҕаларын аччаттарбын диэн санаанан салайтаран, биһиги Сашабыт 1972 сылтан 2014 сылга диэри донор буолар уонна «Капля крови» значогуна бэлиэтэнэр.

Күндү бырааппыт, убайбыт Александр Иванович олонор ааспыт олоһо, үтүө быһыта - майгыта, күүстээх санаата биһиги өйбүтүгэр, сүрэхпитигэр хаһан да умнуллуо суоҕа, оҕолоругар үтүө холубур буолуоҕа.

Бииргэ төрөөбүттэрэ

Күндү тапталлаах кэргэним, аҕабыт, эһэбит, убайбыт, бырааппыт, улахан дьыэ кэргэн убаастыыр саамай тумус туттар киһитэ, өйөнөр өһүөбүт, эрэнэр эркиммит, өрөспүүбүлүкэҕэ, улууска үөрэҕири салаатыгар элбэх кылааты киллэрибит, методист инспекторынан, историка, төрүт култуура учууталларынан үлэлээбит, 1993 с. «Улуус бастын учуутала» ааты ылбыт, Нам бөһүөлэгин олохтооҕо Руслан Петрович Румянцев бу дьыл муус устар 14 күнүгэр ыарахан ыарыттан бу орто дойдуттан барбыта Үлэм ыйын 24 күнүгэр 40 хонуга туолар.

Руслан Петрович 1954 с. бэс ыйын 22 күнүгэр 2 Хомустаах бөһүөлөгэр 14 оҕолоох Румянцевтар дьыэ кэргэттэригэр 5 оҕонор, күүтүүлээх маннайгы уолунан күн сири кербүтэ. Аҕата - Петр Семенович Румянцев сэрии бэтэрээнэ, ийэтэ - Акулина Ивановна Герой ийэ, тыыл бэтэрээнэ албан аатын сүкпүт дьонно этэ. 1961 с. 2 Хомустаах оскуолатын боруогун аан маннай атыллаан кириэн, 8 кылааска диэри үчүгэйдик үөрэнэн бүтэрэр. Онтон 1971 с. Хамаҕатта орто оскуолатын ситиһилээхтик бүтэрэр. Бу сыл Магаданаагы юридическай ВУЗ-ка кэтэхтэн үөрэнэ кириэн, маннайгы курсун түмүктээн баран, дойдутугар ытык изһин толоро армияга сулууспалы барар.

1975 с. Көбөкөн участкавай балыһатыгар завхонунан үлэлиир. Бу сылдьан олоһун аргыһын Антонина Егоровна көрсөн, 1976 с. ыал буолаллар. Кинилэр Орто Халыма оройуонун Ойунардаах бөһүөлөгэр, аймахтара олонор сирдэригэр, көһөн бараллар. Уопсайа 4 оҕолоохтор, 3 оҕолоро бу дойдуга төрүүллэр. Ойунардаахха тийэн Руслан Петрович бастаан армейскай специалһоһунан радиһынан, онтон Кольмторг диэн тэрилтэҕэ рабочайынан, ыскылаат атыы-тутуу сэбиэ-диссэйинэн үлэлиир. Кэргэнэ, Антонина Егоровна, ЯМУ-га үөрэнэн медсестра идэтин баһылыыр, онтон Руслан Петрович 1985 с. СГУ историческай салаатыгар кэтэхтэн үөрэнэ кириэн, 1988 сыллаахха ситиһилээхтик бүтэрэн, Ойунардаах орто оскуолатыгар история учууталынан үлэтин саҕалыйар.

90-с сылларга Руслан Петрович Дьокуускайга төрүт култуура предметин баһылыыр курска үөрэттэрэ ытталлар. Кини бу үөрэҕи бүтэрэн, аны 2 предмети үөрэтэр буолар. Онтон оҕолор улаатаннар, үөрэххэ кирирэллэригэр ордук буолуо этэ диэн быһаарынан, иккис дойдун оҕостубут Ойунардаахтарыттан төрөөбүт-үөскээбит Намнарын сирдэригэр көһөн кэллэр. Руслан Петрович Нам бастакы нүөмэрдээх оскуолатыгар история, төрүт култуура учууталларынан үлэтин салгыыр. 1993 с. улууска ытыллалар учууталлар күрэхтэригэр кыайан, улуус «Бастын учууталын» аатын сүгэр чилэскэ тиксэр.

Салгы Руслан Петрович таһаарылаах үлэтин бэлиэти көрөннөр, үөрэҕири салаатыгар методичнынан ыгыраллар. Бу үлэҕэ бэрт айымнылаахтык үлэлээн инспекторга тийэ улаатар. Ити курдук кини 2006 сыллаахха диэри үөрэҕири салаатыгар үлэлээн кэлэр, онтон туруга мөлтөөн үлэтин тохтотор.

Тапталлаах кэрэ киһибит Руслан Петрович куруук күлэ-үөрэ сылдыар сырдык мөссүөнэ, эйэҕэс, элэксэй, дьонго куруук көмөлөһөр, кыһалҕалааҕы өйдүүр-өйүүр сымнаҕас майгыта сүрэхпитигэр өрүү баар буолуоҕа.

Кэргэним, аҕабыт, эһэбит сылаас тапталын, барыбытыгар ыалдыар үтүө, истин сыһынын хаһан да умнуохпугу суоҕа...

Кэргэнэ, оҕолоро, сиэннэрэ, бииргэ төрөөбүттэрэ, бары чугас аймахтара

БИЛЭРИИЛЭР

Уважаемые потребители газа!

Настоящим сообщаем, что с 29 апреля 2019 г. по 31 мая 2019 г. АО «Сахатранснефтегаз» объявляет Акцию «Прощеные дни» по пеням для потребителей — физических лиц.

Прием оплаты за природный газ без пеней за просрочку платежей при условии полного погашения задолженности. Не упустите возможность оплатить газ без пени!

Пункты приема платежей за газ:

- 1. Касса УТРС АО «Сахатранснефтегаз» Намского участка с. Намцы ул. Ц-Аммосовой, д. 7. Тел. 41493. Режим работы: 08.00 — 17.00, обед: 12.00-13.00, субб-воскр — выходной;
2. Пункты приема платежей ОАО АК «Якутскэнерго» - Энергосбыт;
3. Пункты приема платежей ФГУП Почта УФС РС(Я);
4. Через терминалы и онлайн-платежи ПАО «Сбербанк России»;
5. Через сайт АО «Сахатранснефтегаз» aostng.ru
6. ЯРФ «Россельхозбанк» (с. Намцы)

© ООО «Правоохранительный центр» юридические услуги по возврату водительских удостоверений. Досрочно. По амнистии. Официально. В судебном порядке. Тел.: 8-800-551-80-02.

ПОЛОЖЕНИЕ

Улусног конкурса «Моя будущая семья»

Время защиты проекта: 28 мая 2019 г. с 15ч.00 мин. Место проведения: с. Намцы, детская библиотека.

Участники чтений: учащиеся с 5 по 10 классы.

Организаторы: ГКУ РС(Я) «Намский СРПН», ОО «Намский район за трезвый образ жизни».

1. Цели:

Пропаганда и формирование семейных ценностей как важнейшего составляющего в иерархии ценностей каждого человека.

2. Задачи:

- создание позитивного образа – проекта своей бу-

дущей семьи;
- привитие умений и навыков планирования пространства внутри жилого дома и усадебного участка.
- утверждение здоровьесберегающих семейных традиций.

3. Порядок проведения
Участники готовят проекты усадеб с планировкой жилого дома и разрабатывают внутрисемейные Правила или Положения, которые определяют обязанности и права членов семьи, внутрисемейные традиции (например, трезвые семейные праздники).

Награждение по направлениям:

- 7. Лучшая семейная организация (Правила семьи).
8. Лучшая планировка усадьбы и организация хозяйства.
9. Лучшая планировка жилого дома.
4. Распределение призовых мест и награждение Победители награждаются дипломами 1,2,3 степеней и ценными призами. Награждение состоится на Фестивале ЗОЖ на пл. Аммосова 1 июня 2019 г. с 12 часов.

Оргкомиссия

Конт. тел. 41-001, т/ф. 42-6-45, 8-924-167-47-20

©Продается благоустроенная квартира в с. Намцы. Центр. 2017 г. (декабрь) постройки. 38 кв. метров. Солнечная сторона, 1 этаж. Ухоженная, теплая, с мебелью. Цена 1850 тысяч.

К.т. 89142272928

Об установлении предельного размера платы граждан за жилое помещение на период с 1 июля 2019 года по 30 июня 2020 года по муниципальному образованию «Хомустахский 2-й наслег».

В соответствии с Жилищным кодексом РФ для нанимателей жилых помещений по договорам социального найма, договорам найма жилых помещений муниципального жилищного фонда и собственников жилых помещений, которые не приняли решение о выборе способа управления многоквартирным домом: Утвердить предельный

размер платы граждан за жилое помещение на период с 1 июля 2019 г. по 30 июня 2020 г.:

- техническое обслуживание, в месяц за 1м2;
-системы отопления и системы электрооборудования - 4,37 руб.
-содержание дворовой территории, в месяц за 1м2;
-неблагоустроенный жилой фонд - 6,78 руб.
-вывоз ТБО, МБО, сухого мусора, в месяц за 1м2;
-неблагоустроенный жилой фонд - 4,48 руб.

Глава МО «Хомустахский 2-й наслег» Л.Н. НОВГОРОДОВ

Об установлении стоимости на подвозную воду для населения

На основании федерального закона от 06.10.2003 г. ФЗ-131 «Об общих принципах организации местного самоуправления РФ»:

Установить рекомендуемую стоимость для населения на подвозную воду на период:

- с 01.07.2019 г. по 30.06.2020 г. 95,00 (Девяносто пять) рублей за 1 бочку (200 литров) с учетом НДС.

- Службе адресных субсидий на ЖКУ ГКУ РС(Я) «Агентство субсидий» по Намскому улусу руководствоваться рекомендуемой стоимостью при расчете субсидий населению.

Глава МО «Хомустахский 2-й наслег» Л.Н. НОВГОРОДОВ

© Продается частный дом 9*9 и пристрой 4*5 в с. Намцы, в районе парка за 2500 т.р. 15 соток, ледник, гараж на 3 машины, баня, огород. К.т. 89142684091

© ООО «Уйгу» продает бетон и цементно-песчаный раствор любых марок от В – 3,5 до В – 25 согласно ГОСТ с доставкой.

© Заливаем идеальные ленточные бетонные фундаменты любых размеров согласно ГОСТ.

Тел. 89141056350 (звонить в рабочее время с 9 до 18 ч.)

© Грузовые перевозки. Тел. 89644258617, 89841160270

ЗАЙМ ДОВЕРИТЕЛЬНЫЙ 0,33% в день БЕЗ ПОРУЧИТЕЛЕЙ. РАССМОТРЕНИЕ ЗАЯВКИ ДО 30 МИНУТ. с. Намцы | ул. И Винокурова, 3 8 (914) 281-77-57 | ТЦ «Ассоль»

МАХТАЛ Таптыыр кэргэним, аҕабыт, эһэбит, Валерий Романович Кутуков муус устар 4 күнүгэр ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барбытыгар ыраах Алдантан, Мэнгэ-Хангаластан, Уус Алдантан, Дьокуускайтан, Үөһээ Бүлүүттэн, Чурапчыттан, Бүлүүттэн уонна олохтоох Нам партиятын тэрииттэлэрэ телеграмманы ыттан, кутурбаммытын тэнгэ үлэлһинилэр.

Олохпор Валерий кэрсүбүт дьоллоох киһибин. Үлэбэр туох баар аат-суол тиксигитигэр киниэхэ махтанабын, кини мин үлэбин өйдөөн-өйөөн баччаанна диэри дьон ортотугар үлэли-хамсыы сылдьабын.

Бийиги тиһэх суолга атаарар кэммитигэр өйбүл буолбут: «Нам уллуһа» МТ баһылыгар Ю.И. Слепцов, СӨ тыа хаһаайыстыбатын миниистирин А.П. Атласов, СӨ бокса федерациятын бэрэссэдээтэлигэр К.С. Бурцев, РФ Коммунистическая партия Саха сиринээҥи салаатын экирэтэрин солбууһааччыгар В.С. Куличкин, «Ленскэй нэһилиэк» МТ баһылыгар А.Г. Новгородов, «Ленскэй нэһилиэк» депутаттарын сэбиэтин бэрэссэдээтэлигэр А.В. Кириллин, РФ Коммунистическая партия Намнааҕы салаатын салааһааччыгар В.С. Алексеев, эдэр сааһыттан Хабаровскай куоракка үөрэммит табарыстарын ааттарыттан Н.Н. Кардашевскай, бокса спорт маастардарыгар Ю.Ф. Федоров, Н.Н. Сантаев, араас кэмгэ биригэ үлэлэбит коллегаларыгар Р.С. Охлопков, В.Н. Тимофеев, убай курдук саныыр киһитигэр В.А. Колесов, А. Ф. Шестаков аат. Норуот айымньытын дьэитин үлэһиттэригэр, салайар вокальной ансамбылларым кыргыттарыгар уо.д.а. дириг махталбытын тиэрдэбит.

Кэргэнэ Елена Александровна, оҕолоро, сиэннэрэ

Тапталлаах кэргэммин, аҕабытын, эһэбитин Руслан Петрович Румянцевы сүгүртэр ыарахан кэмнэригитигэр күүс-көмө, өйбүлүтирэх буолбут бар дьоммутугар – улус баһылыгар Юрий Иннокентьевич Слепцовка, киин балыһа главнай ырааһыгар Иван Иванович Замятинга, профсоюз председэлигэр Розалия Прокопьевна Черкашинага, поликлиника коллективыгар, чугас аймактарытыгар Румянцевтарга, дьүөгэлэригитигэр, дьоботторбутугар атастарытыгар, биригэ үөрэммит үлээннэхтэригитигэр дириг махталбытын тиэрдэбит! Барыгытыгар этэнгэ буолууну, куруук үөрүү-көтүү үктэллээх, уһун, дьоллоох олоҕу баҕарабыт!

Кэргэнэ, үлэ ветерана Антонина Егоровна, оҕолоро, сиэннэрэ, кийииттэрэ, күтүөтэ

Администрация и коллектив Намской улусной гимназии выражают глубокое соболезнование заместителю директора Алексеевой Е.А. Терехине Степановне, родным и близким, по поводу кончины после тяжелой болезни отца, ветерана труда, Почетного гражданина с. Намцы АЛЕКСЕЕВА Степана Александровича

Өр сылларга биригэ олохтуб ыалбыт аҕалара, Ленскэй нэһилиэк Ытык киһитэ, «Килбиз» нээх үлэтин иһин, В.И. Ленин 100 сыла» мэтээл хаһаайына, туугу эрииттэтин, үлэ ветерана АЛЕКСЕЕВ Степан Александрович

уһун, ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан оболоругар, сиэннэригэр, аймактарыгар дириг кутурбаммытын тиэрдэбит. Сырдаах улусса олохтоохторо Мохначевскайдар, Сицевтар, Бочкаревтар, Бугаевтар, Бучугасовтар, Шапошниковтар, Андросовтар, Ивановтар

Нам педагогической колледж коллектива Намнааҕы педагогической училищэ 1974 сыллаах выпускнига, үлэ ветерана, РФ орто үөрэбириитин Бочуоттаах үлэһитэ, СР үөрэбириитин туйгуна, Учутталлар учууталара, методист учуутал, Нам уллуһун Бочуоттаах гражданина ТИМОФЕЕВ Василий Иннокентьевич

Олохтон соһучу барбытынан Нина Николаевна, оҕолоругар, сиэннэригэр дириг кутурбаммын биллэрэр. Убаастыр эдьийбитигэр Нина Николаевна, оболоругар Снежана Васильевна, Надежда Васильевна, сиэннэригэр, бары чугас дьонноругар, аймактарыгар тапталлаах кэргэнэ, аҕалара, эһэлэрэ ТИМОФЕЕВ Василий Иннокентьевич

соһучу ыарыыттан олохтон туораабытынан дириг кутурбаммытын тиэрдэбит. Арбытан, Намтан, Дьокуускайтан Бугаевтар, Ядрихинскайдар, Матчиговтар, Пинигиннэр

Коллектив МБОУ НСОШ №2 выражает глубокое соболезнование родным и близким по поводу кончины ТИМОФЕЕВА Василия Иннокентьевича

Многие года проработавшего в Намской восьмилетней школе. Всегда спокойный, добродушный, он пользовался уважением, как в педагогическом коллективе, так и среди учащихся. Светлая память навсегда останется в наших сердцах. Истинный саныр Нина Николаевна, оболоругар, сиэннэригэр, күтүөттэригэр тапталлаах кэргэнин, аҕабыт, эһэит ТИМОФЕЕВ Василий Иннокентьевич

эмискэ күн сириттэн барбытынан дириг кутурбаммытын тиэрдэбит. Л. Черноградская, Маргарита, Петр Оконешниковтар

РФ улсаяй үөрэхтээһинин Бочуоттаах үлэһитэ, «СР эбии үөрэхтээһинин сайдыытыгар кылаатын иһин» бэлэ хаһаайына, СР үөрэбириитин туйгуна, Учутталлар учууталара, Нам уллуһун Бочуоттаах олохтообу, Модут оскуолатыгар биригэ алтыһан коллегаларыт, кэлин Нам уллуһугар техникэскэй оҕо киинин дьэитигэр өр сүл директорунан үлэлээбит салайааччыбыт, улуска «Эдэр техник» куруһуога сайдыытыгар бары кыһамньытын, ахсаабат кылаатын уурбут педагогическай үлэ ветерана, Нам сөлүтүн олохтообу ТИМОФЕЕВ Василий Иннокентьевич

соһучу ыарыыттан олохтон туораабытынан 45 сүл биригэ олохтуб тапталлаах кэргэнигэр Нина Николаевна, оболоругар, сиэннэригэр, балта Мария Иннокентьевна Олесова дьэ кэргэнигэр, бары ыраах-чугас аймактарыгар, биригэ алтыһыт дьоботторугар дириг кутурбаммытын тиэрдэбит. Баһылайыт уурбута-тулпуга, саҕарбыта-субэлээбитэ олохтуб устата сууралыбыт өйдөбүл буолан хаалаба. Кини сырдик мөссүөнүн, мындар өйүн умнохтуб суоҕа! Модуттан биригэ үлэлээбит коллегалара Н.Н. Кутуков, Е.А. Лукинова

«Нам уллуһа» МТ дьаһалтата, улус мунньаҕын депутаттарын сэбиэте СР үөрэбириитин туйгуна, улсаяй үөрэхтээһин Бочуоттаах үлэһитэ, Учутталлар учууталара, «Эбии үөрэхтээһин систематыгар кылаатын иһин» анал бэлэ хаһаайына, педагогическай үлэ ветерана, Нам уллуһун Бочуоттаах олохтообу ТИМОФЕЕВ Василий Иннокентьевич

соһучу олохтон туораабытынан тапталлаах кэргэнигэр Нина Николаевна Тимофеева, кинилэр дьэ кэргэттэригэр, аймактарыгар, биригэ үлэлээбит үлээннэхтэригэр дириг кутурбаммытын тиэрдэбит.

Коллектив Намской улусной гимназии выражает глубокое соболезнование родным и близким по поводу скоростной кончины ветерана педагогического труда, Почетного гражданина Намского улуса, коллеги ТИМОФЕЕВА Василия Иннокентьевича

И.С. Гаврильин аатынан Нам 1-кы нүөмүрдээх орто оскуолатын коллектива ытыктыр коллегабыт, СР үөрэбириитин туйгуна, педагогическай үлэ ветерана ТИМОФЕЕВ Василий Иннокентьевич

соһучу күн сириттэн барбытынан кэргэнигэр, кыргыттарыгар, күтүөттэригэр, сиэннэригэр дириг кутурбаммытын тиэрдэбит. Улаханнык убаастыр, ытыктыр, бийиги аймак кизин туттар таабыт, быраалыт Нам уллуһун үөрэбириитин салаатыгар уһуннук, таһаарылаахтык үлэлээбит, РФ улсаяй үөрэхтээһинин Бочуоттаах үлэһитэ, СӨ үөрэбириитин туйгуна, «СӨ эбии үөрэхтээһинин сайдыытыгар кылаатын иһин» бэлэ хаһаайына, Учутталлар учууталара, Нам уллуһун Бочуоттаах олохтообу уһун, ыарахан ыарыыттан бу орто дойдуну олохтотон барбытынан тапталлаах кэргэнигэр Нина Николаевна, кыргыттарыгар Снежана, Надежда, күтүөттэригэр, сиэннэригэр, бары аймак-билэ дьонноругар, өр сылларга биригэ алтыһыт дьоботторугар дириг кутурбаммытын тиэрдэбит, аһыгытын тэнгэ үлэлэстэбит. Убайа Е.И. Иванов, балта М.И. Олесова уонна кинилэр дьэ кэргэттэрэ.

Коллектив МБОУ НСОШ №2 выражает искренние соболезнования родным и близким по поводу кончины ПЕТУХОВА Николая Николаевича

Убаастыр, ытыктыр маннайгы учууталыт, «Хомустаах Бастаах» нэһилиэгин Бочуоттаах олохтообу, педагогическай үлэ туйгуна, тыл ветерана, РСФСР норуотун үөрэбириитин туйгуна, СР үөрэбириитин систематын Бочуоттаах ветерана СОЛДАТОВА Елена Егоровна

уһун, ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан чугас дьонугар, аймактарыгар дириг кутурбаммытын тиэрдэбит. 1 Хомустаах орто оскуолатын 1998 с. бүтэрибт оҕолоро

Ытыктыр, тапталлаах маннайгы учууталыт «Хомустаах Бастаах» нэһилиэгин Бочуоттаах олохтообу, педагогическай үлэ туйгуна, тыл ветерана СОЛДАТОВА Елена Егоровна

бу дьыл ыам ыйын 20 күнүгэр ыарахан ыарыыттан күн сириттэн туораабытынан чугас аймактарыгар дириг кутурбаммытын тиэрдэбит. 1 Хомустаах орто оскуолатын 1983 с. бүтэрибт оҕолоро

Бири дойдулаахтыт, РСФСР үөрэбириитин туйгуна, методист учуутал, 1 Хомустаах нэһилиэгин Ытык киһитэ, өр сылларга Хомустаах орто оскуолатыгар үгүө суобастаахтык үлэлээбит СОЛДАТОВА Елена Егоровна

уһун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан эдьийигэр Татьяна Егоровна, кийиитигэр Лариса Ивановна, сиэннэригэр, СӨ сиэннэригэр, чугас дьонугар, аймактарыгар дириг кутурбаммытын тиэрдэбит, аһыгытын тэнгэ үлэлэстэбит. «Хомустаах 1-кы нэһилиэг» МТ дьаһалтата, ветеран советтара

Нам уллуһун 1 Хомустаах нэһилиэгин олохтообу, РСФСР норуотун үөрэбириитин туйгуна, методист-учуутал, Саха республикатын үөрэхтээһин систематын Бочуоттаах ветерана СОЛДАТОВА Елена Егоровна

уһун, ыарахан ыарыыттан өлбүтүнэн кийиитигэр Лариса Ивановна Солдатова, сиэннэригэр, бары чугас аймактарыгар дириг кутурбаммытын тиэрдэбит. Д.Ф. Алексеев аатынан 1 Хомустаах орто оскуолатын коллектива

Таптыыр ийэбит, эбэбит, хос эбэбит, Арбын нэһилиэгин олохтообу, үлэ, тыл ветерана, «РСФСР тыатын хаһаайыстыбатын туйгуна» бэлэ хаһаайына, Арбын нэһилиэгин, Нам уллуһун Бочуоттаах олохтообу, сэрри кыттылаабын оҕдообото ДЬАКОНОВА Матрена Егоровна

Айылда — алаһа дьибит

Суугунуур аар тайҕабытын, хаарыанна-ахай хампа күөх тыабытын кэбиннэрбэт, күл-көмөр онорбот, эспэт туһугар бары кыһалыахтаахпыт. Хас биридди киһи тыаҕа сылдыарыгар уоту-күөһү сэрэхтээхтик туттуохтаах, баһаартан сэрэхтээх буолуу быраабылаларын, ирдэбиллэрин мэлдьи тутуһуохтаах. Ону бары бэркэ билэр курдукпут.

Ол эрээри, сүл ахсын буолар баһаардар үгүстэрэ дьон бэрээдэгэ суоҕуттан, дьалаҕай сыһыаньтан тахсаллар. Уот туруутун хойутаан билииттэн, биллэрииттэн уонна ону тохтоторго, умулларарга суһал, сөптөөх дьаһаллар ыллыбаттарыттан, баар күүһү, кыабы сөптөөхтүк аттаран туруорбаттан, салайан үлэспэттэн уот кэнгээн, тэнийэн кыайтарбатаҕа, улахан хоромньуну таһаарбыта элбэх.

Онон уот турбутун тута билэргэ, биллэрэргэ болҕомто уурулуохтаах. Тулалыыр эйгэни харыстааһынна, баһаары туоратыыга идэтийбит тэрээһиннэр, ДПД-лар, нэһиликтэр дьаһалталара быһылааны туоратыыга куруук бэлэм буолуохтаахтар. Бу барыта ситимнээх үлэнэн эрэ ситиһиллэр.

Ааспыт нэдиэлэҕэ биһиги улууспутугар СӨэкологияҕа, айылҕа ресурстарын туһаныыга, ойуур хаһаайыстыбатын уонна ББМ министри-эристикэлэрин улуустааҕы

БЭЛЭММИТ ХАЙДАҒЫЙ?

идэтийбит тэрилтэлэрэ уонна нэһиликтэр дьаһалталара: Нам лесничества (сал. М.С. Жирков), «Якутлересурс» ГАУ филиала (сал. Г.В. Захаров), Намнааҕы экология инспекцията (сал. А.И. Собакин), ББМ ГО (сал. Н.В. Монастырев), ББМ ОНД (сал. С.В. Сидоров), 23 N-дээх Баһаарынай сулуоспа (сал. И.М. Винокуров), ИДьО (сал. И.М. Емельянов), Хамаҕатта нэһилиэгин баһылыга И.Н. Максимов Хамаҕатта нэһилиэгин сиригэр турбут баһаары (усулуобунай) умулларыыга холбоһуктаах эрчиллини (комплекснай тренировка), тэрилтэлэр, сулуу-

спалар бииргэ сибээстээхтик үлэлээһиннэрин тургутар, чочуйар тэрээһини тэрийэн ыттылар.

Кириэс-Кытылтан 3 биэрэстэлээх сиргэ уот турбутун туһунан биллэри дьуһуурунайдарга, диспетчердэргэ тийбит. Ону суһаллык улуус бары идэтийбит тэрилтэлэригэр биллэрбиттэр. Биллэриини истээт, уот турбут сиригэр 3 техникалаах ойуур баһаарын умулларар сулууйа 7 үлэһитэ, 1 техникалаах лесхоз 2 үлэһитэ, 1 баһаарынай этэрээт 3 байыаһа, Хамаҕаттан 2 техникалаах ДПД 8 байыаһа, суһал көмө, силиэ-

стийэ (дознание) уонна ИДьО үлэһиттэрэ утуу-субуу тийээн кэлдилэр. Салайааччылартан балаһыанньаны билэн, ким ханан үлэлиэхтээҕэр соруудаҕы ылан баран, баһаары умулларыыга туруннулар. Бу эрчиллигэ кэлбит анал техникалар, үлэһиттэр толору бэлэмнээхтэрин, уоту умулларар тэриллэринэн толору хаачылыбыттарын, олору сатабыллаахтык, көдүүстээхтик тутталарын көрдөрдүлэр. Турбут уот чааһы кыайбат кэм иһигэр хам батанна, саба туттулар.

Баһаары умулларыыга холбоһуктаах эрчиллини (комплекснай тренировканы) тэрийбит тэрилтэлэр салайааччылар бэрэстэбилтэллэрэ бары сулуоспалар техникалара, үлэһиттэрэ суһаллык хомуллан, баһаар барбыт сиригэр тийээн кэлэн, сүпсүгүрүүтэ, буккуллуута

суох биир хамаанда курдук көхтөөхтүк үлэлээбиттэрин бэлиэтээтилэр. Этэрээттэр хомуллуулара, техническэй средстволары туттуулара, үлэлэрэ «үчүгэйинэн» сыаналанна. Айылҕа харыстабылын, араас быһылааннары туоратарга, быһыырга аналлаах тэрилтэлэр салайааччылар биир идэлээхтэрин мэлдьи бэлэм буоларга, профессиональнай таһымы үрдэтиигэ, чочуйууга өссө кыһаллан-мүһэллэн үлэлииргэ, быһылааннары туоратыыга тэрээһиннээх, түмсүүлээх буоларга ынҕырдылар.

Бу тэрээһингэ кыттыбыттар: «Манньык эрчилли, үөрэтии чаастаах ыһыгыллара буоллар, барыбытыгар туһалаах, үлэбит көдүүстээх буоларыгар көмөлөһүө этэ», - дииэн санаалаах тарҕастылар.

Сиян БОЛДУУ

2019 сыл — Энциэли олонхо туоната

Наммытыгар Олонхо Ыһыаҕа буолар биригый хаалла. Улууспут нэһиликтэрэ, культура үлэһиттэрэ, уһанар, истэнэр талааннаах дьоннорбут, куоракка олорор бири дойдулаахтарбыт турунан үлэлии-хамсыы сылдыаллар.

Ааспыт нэдиэлэ бээтинсэтигэр Олонхо ыһыаҕын тэрийэр республикатааҕы дирекция үлэһиттэрэ бэлэмнэни хайдаҕын көрө-истэ кэлэ сылдыбыттара. Кинилэри Олонхо ассоциациятын салайааччыта И.С. Новиков арыаллаан пааркаҕа сырытыннарбыта. Бу күн ОДьКХ үлэһиттэрэ, Намнааҕы педколледж коллектива, элбэх киһи, пааркаҕа субботуньуктуу тахсыбыттар этэ. Ойуур иһин, ыһахтыыр түһүлгэ бөҕүн-сыһын хомуйан, массыналарга тийээн таһа, көхтөөхтүк үлэлии-хамсыы сылдыаллара.

Субуотаҕа улуус баһылыга Юрий Слепцов уонна улууспут курагара, СР сыана политикатыгар государственнай комитетын председателэ Антонина Винокуровалыын пааркаҕа сырыттылар, үлэхамнас хаамытын билистилэр, тутуулары көрдүлэрииттэлэр, үлэһиттэри кытта сэлэргэстилэр. Кинилэри улуус баһылыгын тутууга солбуйааччыта Анатолий Павлов арыаллаабыта.

Былааннамытын курдук паарка олорчу санардыллыахтаах, элбэх санга тутуу

ҮЛЭ ЭЛБЭХ, БИРИЭМЭ ЫГАР

тутулуохтаах: Аал Луук Мас, Аар Баҕах сэргэ, Аал уот олоҕо, Моҕол, балаҕан, спорт ооньууларын ураһалара, быыстапка павильона, уустар, оһуокай, кымыс, күнү көрсөр, ыччат олонхолуур, нэһиликтэр, 3150 миэстэлээх трибуналаах киин түһүлгэ, пааркаҕа суоллары оноруу уода.

Бу тутуулары онорорго «Уран» ХЭТ (сал. В.В. Яровев), «ССК» ХЭТ (сал. А.М. Ксенофонов) биригээдэлэрэ, «Диалс бөлөх» ХЭТ (сал. Д.П. Слепцов), «Авангард» ХЭТ (сал. А.Н. Омуков), ИП В.Р. Марков, «Норд Икс» ХЭТ (сал. Нь.Дь. Степанов) үлэлии сылдыаллар. Салбанньырсуолтан Кирири Ааркаҕа тээр-

дэр суол кутулан, дэхсилэн бүтэн эрэр. Электричестибэ уотунан хааччыыы бопсүүроһа быһаарылыбыт. Саҥа трансформаторнай подстанция туруорулуохтаах.

«Кымыс түһүлгэтин», «Аар Баҕах сэргэни» уонна «Ытык Дуоҕаны» ИП А.И. Шадрин оноруохтаах, бэлэмнээһин үлэни саҕалаабыт. Тутуу управлениетын, Олонхо дирекциятын салайааччылар: «Үлэ график быһыытынан баран иһэр», - дииллэр, былааннамыт тутуулар бары ыһаахха диэри ситэриллэхтэрэ диин эрэннэрлэллэр. Идэлээх дьон билэн эрдэхтэрэ...

Субуота күн паарканы ыраастыы МЧС-тар, баһаарынайдар эмиэ көх-

төөхтүк үлэлии-хамсыы сылдыаллара. Сүрэх баҕатынан түбүгүрэр дьон үлэтэ техникэ элбэҕэ буоллар өссө таһаарыылаах, көдүүстээх буолуо эбит.

Үлэ элбэх, бириэмэ ыгым. Онон тутуулааччылар күнү-

дьылы аахсыбакка күүскэ турунуохтарын, субуотунньуктар быхстала суох тэриллэхтэрин, көмөлөһө тахсыбыттар үлэлэрэ таһаарыылаах буолуутун ситиһэргэ үчүгэй тэрээһин, хааччыыы наада.

И. ИВАНОВ

Кылаабынай редактор В.Г. КАСЬЯНОВ

ОТДЕЛЛАР:
редакторы солбуйааччы — 41332,
хаһыаты таңыы — 41332,
бухгалтерия — 41141,
факс — 41141.

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улуунун «Энциэли» хаһыат редакцията» автономнай учреждение. Сибээс, информационай технологиялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэригэр кэтээн көрүүгэ Федеральнай сулуоспа СР управлениетыгар 2012 с. олунньу 7 күнүгэр регистрацияламыт нүөмэрэ — **ПН №ТУ14-0216**.

Сурукка ааккытын-суолугун, үлэитин, дьибэит аадырыһын чопчу ыйын. Редакцияҕа киирбит суруктар төннөрүллүбэттэр. **Автор этэрэ хаһыат санаатыһын мэлдьи биир буолбат.**

«Э СИЭЛИ» - Нам улуунун хаһыата.
Редакция, издатель аадырыһа: 678380, СР, Нам улууһа, Нам сэлэ, Ст. Платонова уул, 1/2 корп.
Типография аадырыһа: Дьокуускай к., Вилюйскэй переулук, 20
E-mail: Namtsy41141@mail.ru

Хаһыат «Якутия» медиа-холдинг АУо типографиятыгар бэчээттэннэ.
Аадырыһа:
Дьокуускай к., Вилюйскэй переулук, 20
Формата А3. Кээмэйэ 3,0 бэчээт. лисс
Көҕүл сыананан атыыланар
Индекс — Р0005. Тираһа — 1000 экз.
Бэчээкэ илии баттаньтын графига —
12:00 ч. 22.05.2019 с.
Бэчээкэ илии баттанна — 11:20 ч. 22.05.2019 с.